

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

PANEL

**KIBRIS GÖRÜŞME SÜRECİ, TEHDİTLER VE
KUZEY KIBRIS TÜRK CUMHURİYETİ SEÇİMLERİ**

Yayına Hazırlayan
Dr. Ahmet Zeki BULUNÇ

ISBN: 978-975-8571-32-1

09.04.2009

AÇILIŞ

Prof. Dr. Abdülkadir VAROĞLU
Başkent Üniversitesi
Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü

Prof. Dr. Mehmet HABERAL
Başkent Üniversitesi Rektörü

PANEL YÖNETİCİSİ

Prof. Dr. Sertaç Hami BAŞEREN
Ankara Üniversitesi, SBF Öğretim Üyesi

PANELİSTLER

Prof. Dr. Şükrü Sina GÜREL
Eski Devlet ve Dışişleri Bakanı
Beykent Üniversitesi Öğretim Üyesi

Prof. Dr. Erol MANİSALI
Okan Üniversitesi Öğretim Üyesi

Dr. Ahmet Zeki BULUNÇ
Emekli Büyükelçi
Başkent Üniversitesi Öğretim Görevlisi

Tarih: 09 Nisan 2009 Saat:14.00

Yer: Başkent Üniversitesi Kanal B Konferans Stüdyosu
Eskişehir Yolu 20.Km. Bağlıca Kampüsü/ANKARA

Tel: 0312 234 14 11; Faks: 0312 234 15 46

<http://sam.baskent.edu.tr> E-posta: :sam@baskent.edu.tr

SUNUCU- Değerli misafirler; hoş geldiniz.

Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi tarafından hazırlanan Kıbrıs Görüşme Süreci, Tehditler ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Seçimleri konulu panelde birlikteyiz. Bu panel gerçekten zamanlama olarak da son derece önemli bir ana denk geldi. Bu nedenle de ayrı bir önem taşıyor.

Ben hemen açılış konuşmasını yapmak üzere Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü Prof. Dr. Sayın Abdülkadir Varoğlu'nu kürsüye davet ediyorum.

Prof. Dr. ABDÜLKADİR VAROĞLU (Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü)- Sayın Rektörüm, Saygıdeğer Konuklar, Değerli Meslektaşlarım,

Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin düzenlediği panelimize hoş geldiniz, katılımlarınızdan dolayı şükranlarımızı sunarım.

Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi, bugün de Türkiye'nin güncel konuları yanında geleceğe ilişkin stratejik önemi haiz sorunları öngörülü ve nesnel bir şekilde ele alarak inceleme gayretini sürdürmektedir.

1974'te soydaşlarımızın Rum katliamlarından kurtarılması için yapılan Barış Harekâtı kadar cesur bir kararla kurulan; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde 19 Nisan 2009'da yapılacak seçimler, süren ve devam edecek görüşmelerin temel ilkeleri bakımından çok belirleyici olmasına karşın; ülkemizin yerel seçimler, NATO zirvesi, Başkan OBAMA'nın ziyareti gibi yoğun gündemi içinde, tartışılmama tehlikesi ile karşı karşıyadır.

Birleşmiş Milletler, daha Kıbrıs'ta seçimler yapılmadan yeni gündemler yaratacak ve Annan Planı'nı aratacak süreçler ve öneriler geliştirmektedir. Kıbrıs'ta yapılacak seçimlerin en önemli etkisi de "görüşme süreci"nin yürütülmesi ile ilgili sonuç yaratacak olmasıdır. Bu durumda kimin seçildiğinden çok hangi ilkelerle görüşme sürecinin yürütüleceği

ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti yönetiminin bu uluslararası konjonktüre yönelik nasıl bir duruş sergileyeceğidir.

Öte yandan, Ülkeleri bölerek daha iyi yönetilebileceği iddiasında da bulunan bir takım uluslararası resmi aktörlerin; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni, Kıbrıs adı altında Rumlarla bütünleştirme kaygısı ve iddiasında iyi niyet tavrı algılanmamaktadır.

Tüm bu nedenlerle, Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi'nin düzenlediği bugünkü panelde, müzakere sürecine vurgu ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti seçimleri ve Kıbrıs Türkü'nün bekasına yönelik olası tehditler ele alınacaktır. Başta paneli yönetmeyi kabul eden Prof. Dr. Sertaç Hami Başeren olmak üzere çok değerli zamanlarını bize ayıran panelistlerimize Stratejik Araştırmalar Merkezi olarak teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Her zaman olduğu gibi konu seçimi ve zamanlama ile ilgili bizlere akıl yaklaşımı ile önderlik eden ve Panelin düzenlenmesine ilişkin olarak hiçbir desteğini esirgemeyen başta Rektör Prof. Dr. Mehmet Haberal olmak üzere Rektörlüğümüze teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Panelin içeriği ve sonuçları itibariyle ülkemizin ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin geleceğine yönelik sağlıklı stratejiler üretilmesine katkı sağlaması dileğiyle saygılar sunuyorum.

SUNUCU- Şimdi de konuşmasını yapmak üzere Başkent Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Mehmet Haberal'ı kürsüye davet ediyoruz.

Prof. Dr. MEHMET HABERAL (Başkent Üniversitesi Rektörü)- Çok değerli konuklar; bazı çok değerli misafirlerimizin belki burayı bulmakta birtakım sıkıntıları olmuştur. Burası, Kanal B'yi kurduğumuz zaman ilk organize ettiğimiz bu kanalın stüdyosudur ve stüdyo olarak yapıldığı için, bütün organizasyonu ve teşkilatı buradadır. Tabii öyle olunca, özellikle Kanal B'nin yayın sisteminde de çok daha fazla bir rahatlama oluyor. Prof. Dr. İhsan Doğramacı Salonu'nda bu toplantıları yaptığımız zaman, doğal olarak kanalımız teknik yönden yeni organizasyonlar yapmak durumunda kalıyor. Hatta geçen panelde bu nedenle biraz hareketlendik. O sırada paneli yöneten çok değerli

ağabeyimiz Prof. Dr. Ali Bozer'de, herhalde birazcık sanki ben rahatsız olmuşum gibi bir izlenim gündeme geldi. Hâlbuki dışarıda hava çok sıkıntılıydı, o nedenle arkadaşlar bana mesaj gönderiyorlardı, ben de onları yönlendirmeye çalışıyordum. Dolayısıyla bundan sonraki panellerimizin büyük ekseriyetle burada yapılmasının çok daha uygun olacağını düşündük ve o nedenle bugün sizleri burada ağırlıyoruz.

Biz hep şunu yapıyoruz: Başkent Üniversitesi olarak, ülkemizin ulusal ve uluslararası düzeydeki sorunlarını sizlerle beraber paylaşıyoruz ve bu paylaşım da şöyle düşünüyoruz: Üniversiteler sadece bilim üreten kurumlar değildir. Üniversiteler ülkelerin geleceğidir; dolayısıyla ülkenin ve ülkelerin sorunlarıyla mutlaka birebir ilgilenmek ve ülkeyi yönetenlere hem katkı sağlamak, hem de onların önünü açmak durumundadır. Eğer öyle yapmıyorlarsa, o zaman görevlerini eksik uyguluyorlar demektir. Dolayısıyla biz, ülkemizin gerçekten geleceğini ilgilendirecek hangi konu olursa, onu mutlaka sizlerle paylaşırız. Elbet ki ülkeyi yönetenler, bu paylaşımlardan yararlanır ya da yararlanmaz, o onların bileceği iş olur, ama hiç olmazsa biz görevimizi yapmış oluruz. Bugün de onlardan birisini yapıyoruz.

Aslında Kıbrıs konusunu biz daha önceki panellerde de burada tartıştık. Tabii ben hep şunu düşünüyorum: Aslında keşke burada tartışacağımız konu, Kıbrıs konusu değil de, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin geleceğinde rol oynayacak hangi projeler daha etkilidir? Onları tartışabilmiş olsaydık. Yani, "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin geleceği ne olacak?" sorusunu değil de, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti bugün şu noktaya ulaştı, ama daha ileriye gidebilmesi için acaba hangi projeler daha etkili olacaktır ve bizim bu konudaki çalışmalarımız ve katkılarımız ne yönde olacaktır?" konusunu konuşmak, tartışmak elbet ki üniversite olarak bizim görevimiz olurdu. Ama maalesef öyle olmuyor. Öyle olmadığı gibi, biz hâlâ "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ne olacak ve acaba dünyada Türkiye dışında Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni kimler kabul ediyor, kimler tanıdılar?" konusunu tartışmak durumunda kalıyoruz.

Ben geçmiş konuşmalarımda da söyledim; hepimiz çok iyi biliyoruz ki, dünyada üç ülke var ki, hudutları Türk askerinin kanyla çizilmiştir. Bunlardan birisi Türkiye Cumhuriyeti'dir. Türkiye Cumhuriyeti bizim

insanlarımızın eseridir ve her santimetrekaresinde birçok insanımızın hayatı yatıyor. Dolayısıyla ben, her zaman gururla söylüyorum; birinci görevimiz, o santimetrekaRELere sahip çıkmaktır. İkincisi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'dir. Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin de Anavatan Türkiye'nin olduğu gibi, Türk askerinin, bizim şehitlerimizin kanıyla hudutları çizildi. Üçüncüsü de Güney Kore'dir. Eğer o Kunuri Savaşı olmasa, eğer orada 700'ün üzerinde şehit vermemiş olsaydık ve eğer orada o üstegmen Mehmet Gönenç kendini feda etmemiş olsaydı, bugün Güney Kore yoktu. Güney Kore olmadığı gibi, benim edindiğim bilgiler çerçevesinde Birleşmiş Milletler bile belki de zedelenmiş olacaktı, belki de olmayabilecekti.

Tabii ben bunları Güney Korelilere de söyledim; onlara da her zaman söylüyorum ve onlara şu soruyu yöneltmişim: "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti sadece Türkiye tarafından tanındı. Ben bekliyorum, acaba Güney Kore, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni ne zaman tanıyacak? Bunu beklemek benim de hakkımdır" demişim. Türkiye Cumhuriyeti'nin bir vatandaşı olarak, bugün buradan bu talebimi bir kere daha, sadece Türkiye Cumhuriyeti'nin vatandaşlarına değil, bütün Güney Korelilere ve bütün dünyaya sesleniyorum. Diyorum ki, ben bekliyorum, Güney Kore acaba Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni ne zaman tanıyacak? Çünkü orada bu ülkenin, bizim insanlarımızın, bizim vatandaşlarımızın mutlaka hakkı var, bunu talep etme hakkı var diye düşünüyorum.

Değerli konuklar; tabii burada çok değerli siyasetçilerimiz var, bu ülkeye katkı sağlamış; ülkemize çok değerli hizmet etmiş politikacılarımız var. Hep şunu tartışıyoruz: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin geleceği ne olacak, ne olmayacak? Tabii ben cerrah olarak konuşuyorum. Şimdi ben giriyorum, ameliyatımı yapıyorum, takıyorum karaciğeri, çıkıyorum; takıyorum böbreği, çıkıyorum, işi bitiriyorum. Bana göre Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kurulmuş; biz neyi tartışıyoruz? Hudutları çizilmiş, devlet kurulmuş, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, artık ismi üstünde, neyi tartışıyoruz? Eğer yeniden kuracaksak, yeniden yapacaksak, elbet ki o zaman oturup başka platformlarda bu konuyu daha detaylı tartışmak durumundayız. Nasıl ki gelecek hafta Birinci Dünya Savaşı'nın bugünkü Türkiye'mize etkilerini, yansımalarını değerlendireceğiz.

Ben diyorum ki, eğer tarihi konuşacaksak, o zaman işin boyutu değişecektir. Eğer biz, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin kuruluşunu gerçek anlamıyla tekrar tartışacaksak, o zaman 1960'lı, 1970'li yıllara dönmek zorunda kalacağız. Yok, onu bir kenara koyacaksak, o zaman devlet kurulmuş. Dolayısıyla çok değerli panelistlerimiz bu konuyu çok detaylı bir şekilde burada gündeme getirecekler. Ama ben geçen sene Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni, Sağlık Bakanının davetlisi olarak ziyaret etmişim. Orada Meclis Başkanı Fatma Hanım ile görüştüm, Başbakan Sayın Soyer ile görüştüm ve Sağlık Bakanı ile görüştüm. Her üçüne de aynen şunları söyledim: Dedim ki, "Bakın, 50'li yıllarda ben Kızılay'da, Zafer Meydanı'nda 'Ya Taksim Ya Ölüm' diye bağırarlardım, o meydanlara çıkıp o dönemin Kıbrıs'ı yönetenlerin pankartlarını yakanlardım. 'Ya Taksim Ya Ölüm', o zaman öyle diyorduk. Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün vatandaşları, o meydanlarda hep 'Ya Taksim Ya Ölüm' diye hep haykırıyorduk. Ama bugün çok şükür Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kuruldu. Dolayısıyla ne olur, bu devletimizin kıymetini bilelim. Bakın, nereden nereye geldik; 'Ya Taksim Ya Ölüm'den Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne geldik, devlet olduk. Devlet oldunuz, başka bir deyişle istiklalinizi elinize aldınız."

Bugün Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde eğer birtakım faaliyetler, birtakım konuşmalar, birtakım görüşmeler o cumhuriyetin aleyhinde, o cumhuriyeti bugün çok daha geriye götürmek için faaliyetler gösterilmeye çalışılıyor ise, o devlet olduğu için bu konuşmalar yapılabilir. Nasıl ki bugün bu güzelim Türkiye Cumhuriyetimizin içerisinde ülkemizin bütün imkânlarını kullanarak bu ülkeye çok büyük kötülükler yapmaya kalkışanlar olduğu gibi, maalesef orada da elbet ki bu faaliyetler oluyor, o devlet olduğu için oluyor. Eğer Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti olmasa, o insanlar bu şekilde konuşamaz, çünkü konuştuğu zaman "konuşamazsın" derler.

Dolayısıyla benim Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaşayan soydaşlarımızdan talebim; Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne sahip çıkın. Ben yine bütün konuşmalarında genelde söylüyorum; tabii o toplum arasında da elbet ki, ülkesinin istiklalini değil, istikbalini ve ikbalini düşünenler mutlaka vardır. Nasıl ki bizim ülkemizde de var. İkbalini ve istikbalini istiklaline tercih etmeye kalkışanlar elbet ki

olacaktır, ama istiklaliniz yok ise, ne ikbaliniz, ne de istikbaliniz olur. Dolayısıyla o istiklali nasıl elde ettik? Maalesef bizim ülkemizde olduğu gibi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaşayan soydaşlarımız da inanıyorum ki tarihlerini çok iyi okumamışlar. Eğer tarihlerini çok iyi okusalar, o zaman o tarihi yapanlara vefasızlık yapmaya kalkışamazlar. Çünkü vefa bilmezseniz, sefa süremezsiniz. Dolayısıyla ben, onlara bir kere daha diyorum ki, şu tarihinizi bir okuyunuz, tarihinize sahip çıkınız, kültürünüze sahip çıkınız. O Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne sahip çıkınız ki, hem ikbaliniz, hem istikbaliniz, hem de istiklaliniz garanti altına alınsın.

Ben çok değerli panelistlere çok teşekkür ediyorum ve inanıyorum bu panel sonunda buradan, onlardan birçok şeyi yine Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ile ilgili öğreneceğiz ve buradan çıkacağız. Siz konuklarımıza da bu panele katıldığınız için çok teşekkür ediyorum.

SUNUCU- Şimdi de panelimizin yöneticisi Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Sayın Prof. Dr. Sertaç Hami Başeren'i ve panelistler, eski Dışişleri Bakanı, Beykent Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Şükrü Sina Gürel'i, Okan Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Erol Manisalı'yı ve Emekli Büyükelçi, Başkent Üniversitesi Öğretim Görevlisi Dr. Ahmet Zeki Bulunç'u yerlerini almak üzere kürsüye davet ediyorum.

OTURUM BAŞKANI (Prof. Dr. SETAÇ HAMİ BAŞEREN)- Sayın Bakanlar, Sayın Rektörüm, saygıdeğer hanımefendiler, beyefendiler; huzurunuzda bulunmaktan dolayı büyük bir memnuniyet duyuyorum. Bugün önemli bir konumuz var: Kıbrıs konusu. Zamanlaması bu konuya daha da önem katıyor.

Panelistlerimizi sizler tanıyorsunuz, onları tekrar takdim etmeyeyim. Kendilerine 20'şer dakika süreyle söz vereceğim. Sonra bir soru-cevap periyodumuz olacak ve arzu ederlerse, Sayın Rektörümüzün bir kapanış konuşmasıyla tamamlayacağız.

Müsaadenizle Sayın Manisalı'ya 20 dakika süreyle söz veriyorum. Buyurun efendim.

Prof. Dr. EROL MANİSALI (Okan Üniversitesi Öğretim Üyesi)-
Teşekkür ederim.

Değerli konuklar; bu toplantıya katılan zevatın bir bölümü Kıbrıs meselesini siyasi boyutuyla, askeri boyutuyla, iktisadi boyutuyla içinde yaşamış olan insanlar, dostlar, katılımcılar. Ben konuya Kıbrıs'ın uluslararası ilişkilerdeki yeri, Türkiye dış politikası içindeki yeri, Avrupa Birliği dış politikası içindeki yeri, ABD'nin bölge politikası içindeki yeri açısından bakıp Türkiye-ABD, Türkiye-AB ilişkileri çerçevesinde "Kıbrıs nedir?" bunu anlatmaya çalışacağım. Çünkü Kıbrıs'ın içinde yaşanan sorunlar, bu uluslararası ilişkilerin bir yansımasıdır. Yüzde 50'den çok fazla oranda egzogen faktörlerden, dış faktörlerden kaynaklanır; Amerika'dan, Avrupa Birliği'nden, Türkiye'nin içindeki farklılıklardan, Ankara dâhil olmak üzere, bunlardan kaynaklanır ve oraya yoğun bir şekilde yansır.

Bugün Ada'da iki halktan bahsediyoruz, iki devletten bahsediyoruz, ama bugün Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, AB ve İsrail açısından, bu dört aktör açısından Kıbrıs Adası, sadece Doğu Akdeniz'de Süveyş'e, Ortadoğu'ya, Türkiye'ye, Ege'ye ve dolayısıyla Kafkaslara, Balkanlara vesaire egemen bir üs olarak görülür. Oradaki insanlar hiç önemli değildir, ne Türkler, ne Rumlar; onlar bir alet, bir araç olarak görülürler. Amerika Birleşik Devletleri'nin Kıbrıs politikasında oradaki insanın hiçbir yeri, rolü falan yoktur. Avrupa Birliği, oraya bölgedeki, Doğu Akdeniz'deki, Ortadoğu'daki, üç kıta arasındaki çıkarları açısından bakar. Önce bunu anlamamız gerekir. Bunu anlarsak, Kıbrıs içindeki çatışmaların, KKTC içindeki bölünmenin nedenlerini daha iyi anlarız. KKTC içindeki bölünme, Ahmet, Mehmet meselesi değildir Türkler açısından; emperyalizmin, özellikle de Batı emperyalizminin oradaki yerleşimi, niyetleri, dayatmaları ve bölgeyle ilgili bir meseledir.

Özellikle 1990 sonrasında Kıbrıs Adası, Sovyetler Birliği'nin dağılmasından sonra, Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere ve İsrail başta olmak üzere, bu üç aktör başta olmak üzere, bunların yeni Ortadoğu planlarının ayrılmaz bir parçası olmuştur. Irak'ın 2003'te işgalinde ikmaller büyük ölçüde Ada üzerinden yapılmıştır; İngiliz üsleri Amerikalılar ve İngilizler tarafından ortaklaşa kullanıldılar

vesaire... Dolayısıyla burası bir ikmal merkezi olarak Büyük Ortadoğu Projesi'ne vurucu bir güç olarak, bir atlama tahtası olarak kullanılmıştır. O zaman bunları görmeden, Türkiye'nin AB ilişkileriyle Kıbrıs'ı anlayamayız. Onları gördüğümüz zaman, Türkiye-AB ilişkilerinde Kıbrıs'ın nasıl Türkiye'den tasfiye edilmek istendiğini, daha doğrusu niçin tasfiye edilmek istendiğini daha iyi anlarız. Çünkü 1990 sonrasında Avrupa Birliği'nin, İngiltere başta olmak üzere, Türkiye ve Ortadoğu planlarında Türkiye'nin Ada'dan izole edilmesi politikası yatmaktadır.

1991'de Maastricht imzalanmıştır, 1992'de Brüksel, Rumlara “Gelin, sizinle Ada'nın tam üyelik ilişkilerini görüşmeye başlayalım” diye haber göndermişlerdir, hem de Maastricht'in imzasından bir yıl sonra. Niye? Avrupa entegrasyonu kuruluyor, Avrupa ile Amerika Birleşik Devletleri, birlikte yeni küresel planlarını Büyük Ortadoğu başta olmak üzere yapacaklar, Doğu Akdeniz'deki bu stratejik Ada'ya yeni bir biçim verilmesi gerekiyor. Biçim nedir? Türkiye'nin bir kere daha Ada'dan tasfiyesi; KKTC silinecek, yavaş yavaş askerler, zaman içinde kolordu geri gönderilecek vesaire... Bu tarihlere bakarsanız, 1992, Rumlara “Adanın tümünü temsilen görüşmelere başlamak üzere başvurun” diyorlar.

24 Şubat 1995'te, tam da 1992-1995 arasında Türkiye, tek yanlı olarak AB'ye gümrük birliği yoluyla bağlanırken, Gümrük Birliği Anlaşması'ndan 10 gün önce Avrupa Birliği'nin kurumlarından biri olan Konsey Başkanlığı, dünya kamuoyuna bir buçuk sayfalık bir açıklama yapıyor: “Biz, Kıbrıs Cumhuriyeti ile tam üyelik görüşmelerine en kısa zamanda başlayacağız.” On gün sonra Gümrük Birliği imzalanacak, çünkü gümrük birliğini herkes basit ticari bir anlaşma zanneder. Hayır, bu öyle bir şey değildir; bu iktisadi olmaktan çok, siyasi bir anlaşmadır. İtalya'nın nasıl kurulduğunu, Almanya'nın şehir devletlerinden nasıl tekil bir devlet haline geldiğini, üniter bir devlet haline geldiğini hatırlayalım; gümrükler entegre edilmiştir.

Türkiye'ye de o kapsam içinde daha sonra, 2000'lerde, acısı çıkacak olan, hemen Rumları Kıbrıs Cumhuriyeti olarak tanıtmanın kancası Gümrük Birliği ile atılmıştır. Niye? İmzalanmadan on gün önce “Başkanlık Bildirgesi” adı altında bir açıklama yapılmıştır, o bana faksla

geldi. Ertesi gün de tesadüfen Sayın Başbakan ile buluşacağım. Türkiye Cumhuriyeti Başbakanı ile Sait Halim Paşa Yalısı'nda buluştuk. Elimdeki bu belgeyi çıkardım, önüne koydum. "Sayın Başbakan; burada Kıbrıs Cumhuriyeti diyor, Türkler burada azınlık konumuna getiriliyor. Siz Gümrük Birliği'ni on gün sonra imzalarsanız, bunun kapsamına onların kısa bir süre sonra alacağı Kıbrıs Cumhuriyeti de onların bakış açısıyla bir Portekiz gibi, bir İspanya gibi, bir Yunanistan gibi dahil edilecektir. Siyasi olarak siz KKTC'ni yavaş yavaş yok edilme sürecine sokmuş oluyorsunuz bu bir buçuk sayfalık belgeyle" diye anlattım, hem de çize çize anlattım. Ama Amerika egemendi, Amerika hâkimdi; işi bugün Pakistan-Afganistan işlerini kovalayan Richard Holbrook devredeydi ve devreye girdi, hükümet üzerinde baskı yaparak Gümrük Birliği'nin Amerika tarafından ısrarla istendiğini, aynen iki gün önce Obama'nın söylediği gibi, "Biz AB sürecinde Türkiye'nin arkasındayız." Richard Holbrook, Tansu Çiller'e yazdığı notta, "Biz AB konusunda arkanızdayız, korkmayın, basın Gümrük Birliği imzasını. Bu Gümrük Birliği, sizin AB'ye girişinizin bir aracı olacaktır." Kendisi el yazmasıyla yazdı, Emre Gönensay'a verdi, o da Sayın Başbakana verdi.

Ben bunu nereden biliyorum? Mehmet Ali Birand, bunu kitabında yazdı, "Emre Gönensay, Richard Holbrook'un verdiği notu Başbakana getirdi" diye. Muhtemelen Emre Gönensay kendisine söylemişti; eskiden Londra'dan benim de yakın arkadaşım olan, daha sonra Tansu Çiller'in yakın arkadaşı, Boğaziçi Üniversitesi'nde iki akademisyen olarak aynı odada yıllarca oturdular. Dolayısıyla bu süreci yakalama, gözleme olanağım oldu.

Bunu niçin anlatıyorum? Kıbrıs konusunda Türkiye'nin Kıbrıs politikaları, Türkiye'nin AB politikaları, Amerika'nın neyi yaptırmak istediği; Obama beş gün önce Brüksel'de, üç gün önce Türkiye'de "AB konusunda Türkiye'nin arkasındayız" derken çok haklı. Yani bu, Türkiye'yi AB'ye üye yapmak için değil, AB süreci içinde tutmak için, çünkü Kürdistan, AB sayesinde kurulacak, Patrikhane AB süreci sayesinde Vatikanlaşacak. Kıbrıs'ın elden yarısı gitti, AB süreci sayesinde gidilecek. 1992'de Maastricht'in imzalanmasından bir yıl sonra, 1992'de Brüksel'in Rumlara talebi, "Başvuruyu yapın." Yavaş yavaş geldi, 1995 Gümrük Birliği imzası, Türkiye'yi Kıbrıs

Cumhuriyeti'ni tanımaya mecbur etti. AKP Hükümeti bunu (Ek Protokolü) ne zaman imzaladı? Önce 17 Aralık 2004'te bir Bakan imzaladı; sonra 29 Temmuz 2005'te Bakanlar Kurulu kabul etti. Oradan başlatılan süreç, 1992'de başlatılan süreç, merdivenden çıka, çıka, çıka 29 Temmuz 2005'te AKP Hükümeti'nin bir bakanının bunu imzalayarak "Evet, Türkiye Cumhuriyeti Ada'nın bütününü temsilen Kıbrıs Cumhuriyeti'ni tanımaktadır" dedi; resmen, belgeli olarak. Onun için kâğıt üzerinde kendilerine göre haklı olarak, "Siz İtalyan gemileri gibi, Rum gemilerini de kabul edeceksiniz. Çünkü siz Gümrük Birliği'nin içindesiniz, -'yani tek yanlı yükümlülük içindesiniz aslında'- İtalyan gemileri geliyorsa, Fransız gemileri geliyorsa, 'Kıbrıs Cumhuriyeti' gemileri de gelecektir" diyorlar.

Siz bunu niye imzaladınız? AB sürecine kademe kademe herkes bir taş koydu. En büyük taşı AKP Hükümeti koydu; herkes yavaş yavaş kendine göre bir taş koya koya bugüne gelindi. En baştaki taş, bizim Özal zamanında oldu, 1989'da. Avrupa Birliği, daha doğrusu o zamanki AT adıyla bizim üyeliğimizi reddettiği zaman, bizim oturup, "Dur bakalım, sen bizim tam üyelik başvurumuzu reddediyorsan, biz seninle yan yana iki komşu gibi yaşamının yeni bir formülünü bulmamız" lazım diye oturup yeni bir anlaşma yapmamız gerekirdi. Aynen İsviçre'nin Avrupa Birliği ile yaptığı gibi, aynen Norveç'in Avrupa Birliği ile yaptığı gibi. Ama bu biline biline özellikle yapılmadı, devletin kurumları bunu yazdılar, Devlet Planlama Teşkilatı yazdı, "Avrupa Birliği ile üyelik dışı bir ilişkiye giriliyor, bu egemenliğin tek yanlı devridir" dedi. Devlet Planlama Teşkilatı 1994 yılında bir rapor yayınladı, ama o rapor yok edildi. Devlette iki başlık çıktı, aynen bugün olduğu gibi. O rapor yok edildi. Hatta o raporu hazırlayan o müsteşar da azarlandı vesaire, adamcağız inkâr etmek zorunda kaldı. O rapor bende var, kitaplarımda da yayınladım. "Hayatım Avrupa'nın ciltlerinden birinde vardı, raporu aynen yayınladım.

Dolayısıyla bunları şunun için anlatıyorum: Kıbrıs meselesi dediğimiz mesele, 1990 sonrası Batı'nın yeni Türkiye ve bölge politikaları karşısında bizim içimizdeki bölünme sonucu, günü kurtarmak için ufak ödünler vere vere geldiğimiz noktadır. İlk ödün 1992'de verilmiştir. Daha önce hatırlarsınız, Mesut Yılmaz Dışişleri Bakanı iken, Dublin'deki toplantıya giderken Alman Bakan ile kavga etmişti. Aynı

uçakla gitmişlerdi, “Rumların başvurusunu kabul edemeyiz, bu uluslararası anlaşmalara aykırıdır. Rumlar, Türkiye Cumhuriyeti’nin içinde bulunmadığı bir topluluğa giremezler, Kıbrıs giremez, hele Kıbrıs Cumhuriyeti olarak onlar giremezler” diye 1990’da bunun kavgasını yapmıştı. Daha önce Paris’teki toplantıda da bir kavga olmuştu, yine Mesut Yılmaz Dışışleri Bakanı idi o zaman.

Dolayısıyla bu çatışma aslında bizim içimizde oldu. İçimizde řu şekilde oldu: Batı’nın haksız taleplerine “hayır” diyenlerle kısmen “evet” diyenler birbirine düşürüldüler, aynen bugün olduğu gibi, bugün yaşamakta olduğumuz gibi. Aynen Obama gelip Meclis’teki konuşmasında, Bush’tan hiç farklı bir şey söylemediği halde, Clinton’dan hiç farklı bir şey söylemediği halde, Baba Bush’tan hiç farklı bir şey söylemediği halde, sanki içimizdeki birileri, iki numaralı Türkiye, sanki farklı bir şey söylüyormuş gibi meseleyi 70 milyona sundu. O zaman sorun, Kıbrıs meselesi, hem bizim içimizde, hem uluslararası politikanın, yani Amerika Birleşik Devletleri, Avrupa Birliği ve İsrail’in bölge Türkiye politikalarında yatmaktadır; o küçücük Ada’ya bunlar yansımaktadır. Birkaç yıl öncesinde AKP Hükümeti ile askerın Kıbrıs’ta karşı karşıya gelmesi, açık konuşalım, karşı karşıya geldik kendi içimizde. Bu ne Fransa’da olur, ne İngiltere’de olur, ne İspanya’da olur. Yani, onlarda ufak tefek olur da bu kadar ayan beyan, uluslararası, milli dava diyoruz. Milli dış politikanız yoksa, milli eğitim politikanız yoksa, milli savunma politikanız yoksa, Kıbrıs bizim milli davamız olamaz. Önce ötekilerde milli olmak gerekir. Ötekilerde millilerle gayri milliler ayrışır, Kıbrıs davası göstermelik milli dava haline dönüşür.

Hep yavaş yavaş taş koyduk, ekledik binaya bir şeyler, 1990’lı yılların başından itibaren nasıl Kuzey Irak’ta Kürt devletinin kurulmasına Çekiç Güç ile eklediğimiz gibi. Bakınız tarihlere; 1991, Çekiç Güç; 1991, Maastricht imzalanıyor; 1992 Brüksel Rumlara “Gelin, sizi Kıbrıs Cumhuriyeti olarak alacağız, başvurun” diyor; 1995 Gümrük Birliği ile Türkiye, tek yanlı AB güdümü altına sokuluyor, tüm dünyayla ticari ilişkileri ipotek altına alınıyor ve içinde “Kıbrıs Cumhuriyeti”ni, Rumları Ada’nın tümünü temsilen bir devlet gibi kabul edecek ilginç bir formül kuruluyor. Bunu Sir Leon Bretton 1995’te Avrupa Konseyi’ne hazırladığı bir raporda yazıyor: 9 Kasım 1995, Gümrük Birliği oylaması

yapılacak. “Aman bunu kabul edin, yoksa Kıbrıs sorununu Avrupa olarak çözemeyiz” diyor. Dolayısıyla bütün bunları birleştirerek Kıbrıs meselesine bakmak lazımdır.

KKTC içindeki siyasi taraflar da bu şekilde oluşmuştur. Aynen Türkiye'de olduğu gibi, Kıbrıs içinde de Batı'nın formülüne ve taleplerine “evet” diyen Türk siyasi partileri ve siyasileri vardır, Batı'nın taleplerine “hayır” diyen yahut kısmen “hayır” diyen Türk siyasileri ve siyasal partileri vardır. Sorunun bu boyutuyla açık bir şekilde yüzleşmemiz lazım, cesaretle ve açık yüreklilikle. Bunları göz ardı edersek, hiçbir sorunumuzu çözemeyiz. Bizim sorunlarımızın temelinde bu yatmaktadır; cesaretle ve açık yüreklilikle yüzleşmiyoruz. Hep “Aman canım günü kurtaralım, vaziyeti idare edelim” diye diye borç birikiyor, birikiyor, birikiyor, bir noktada kesip atılıyor, çok açık söyleyeyim.

Askerlerin çekilmesi, 2009 AB'nin Türkiye Raporu'nda daha açık ve daha net olarak yazılacak. Şimdi Amerika hazırlık yapıyor, “Kolorduyu NATO'ya devredin.” Yeni formül o, NATO'ya devredilmesi vesaire, oradan Amerikan güdümüne sokulması, oradan çaktırmadan yavaş yavaş Türk askerlerinin azaltılması, sembolik bir miktarın bırakılması. Kıbrıs'ın uluslararası boyutu göz önünde tutularak gelmekte olan seçimlere bakmak gerekir. Kimler kimin tarafında? Bir yazı yazdım, hiçbir tepki gelmedi, onu da söylemem lazım. Kıbrıs'ta bugün Amerikan ve İsrail üslerinin altyapısı şu anda inşa halindedir. Geçitkale Askeri Üssümüz paravan bir İngiliz şirketi CAS, yeni kurulmuş, onun tarafından satın alındı, arkasında Amerika var. İsraililer, uçak gemilerinin yanaşacağı bir derin su limanı yapıyorlar, şu anda inşa halinde. Karpaz'da Amerikan ve İsrail üslerinin teknik altyapısı şu anda hazırlanıyor. Yazı yazdım; ne hükümetten tepki var, ne Dışişlerinden tepki var, ne askerden tepki var. Kıbrıs'tan da tepki yok, sadece Mehmet Ali Bey şunu söyledi: Dedi ki, “İhale usulüne uygun olarak yapılmıştır.”

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Çok teşekkür ederim.

Oturumda başkanlık yapmanın en zor tarafı, fevkalade yararlandığınız bir konuşmacıya “Vakit bitti” demek.

Yine uluslararası ilişkiler boyutunda Kıbrıs'ı konuşmaya devam edeceğiz. Özellikle 1997 ve 2002 döneminde Kıbrıs'ın Avrupa Birliği ile ilişkilendirilmesi mevzuunu Sayın Hocamdan dinleyelim.

Prof. Dr. ŞÜKRÜ SİNA GÜREL (Beykent Üniversitesi Öğretim Üyesi, Eski Dışişleri Bakanı)- Çok teşekkür ederim.

Öncelikle Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi'ne, Değerli Rektörüne, değerli konuklara ve değerli katılımcılara en iyi dileklerim ve saygılarımı sunuyorum.

Tabii Erol Manisalı Hocamdan sonra konuşunca ve Kıbrıs konusuna ve dünyaya da aşağı yukarı aynı açılardan bakıyor olunca, onun başlattığı çizgiden devam etmek en uygunu olacak. Dolayısıyla ben, bu konuşmada özellikle bildiğim bir dönemde Avrupa Birliği'ne doğru Kıbrıs'ın nasıl götürüldüğünü ele almak istiyorum. Ama tabii ihale, Hocamın da dediği gibi, usulüne uygun yapılmıştır gerçekten ve ihale galiba çok önceden yapılmıştır. Tabii bu ihalenin gerçekleşmesi için de Türkiye'de de epeyce değişiklik yapılması, Kıbrıs'ta da epeyce değişiklik yapılması gerekmiştir. Yani, bu ihaleyi yürürlüğe koyacak olan, gerçekleştirilecek olan kadrolar da zaman içerisinde zaten hazırlanmıştır.

Hocamın söylediklerine, unutmamak için bir ek yapmak istiyorum: Amerika Birleşik Devletleri'nin ve İsrail'in Ada'dan yararlanmak için yeni üs inşa etmelerine bile gerek yok. Nedeni de şu: Bakın, biliyoruz ki, Annan Planı çerçevesinde Ada birtakım siyasi değişiklikler arifesindeyken, hiçbir şekilde Ada'daki iki İngiliz üssünün, Dikelya ve Agratur'daki iki İngiliz üssünün geleceğiyle ilgili herhangi bir konu açılmamıştır. İngilizler, ben Lord David Hannay önümdeki sandalyeden sıçramak üzere olduğunu görmüştüm. "Mademki her şeyi konuşuyoruz, şu İngiliz üslerini de konuşalım, onu da masanın üzerine koyun" dediğimde, sandalyede delici bir şey varmış gibi havaya sıçradığını hatırlıyorum. Demek ki bu, İngilizleri çok rahatsız eden bir konu.

Ayrıca şunu da söyleyeyim: "Kıbrıs Cumhuriyeti" diye Kıbrıs'ı Avrupa Birliği'ne alırken Avrupa Birliği, Ada'daki İngiliz üsleri Avrupa Birliği müktesebatı dışında tutulmuştur. Mesela Londra'daki Heathrow Havaalanı Avrupa Birliği müktesebatı dışında değildir, ama adadaki iki

İngiliz üssü Avrupa Birliği müktesebatı dışındadır. Nedeni de şudur: Amerika Birleşik Devletleri ile uzlaşma zaten böyle sağlanmıştır. Kıbrıs konusunun geleceğine, yani Kıbrıs siyasal açıdan Avrupa Birliği ile bütünleşmiş sayılmış, ama güvenlik ihtiyaçları bakımından Amerika Birleşik Devletleri ile ortaklaşa yararlanacaklarını Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri böylece belirtmişlerdir.

Şimdi gelelim 1997-2002 dönemine. Ancak, tabii ben burada bu dönemi ve ertesini anlatırken, aslında şunu belirtmek gerekiyor: Biraz önce Sayın Rektör de dedi ki, “Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti kurulmuştur ve bunun ortadan kalkmasını mı konuşacağız şimdi, yoksa geliştirilmesini mi?” Aslında galiba Türkiye’de ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde 2002 sonundan beri ortaya çıkan siyasi değişikliklerle ve Annan Planı ile yapılmak istenen, büyük ölçüde Kıbrıs Türk’ünü devletinden vazgeçmeye, âdetta kendi devletini ortadan kaldırma işini yapmaya nasıl razı edeceklerini, nasıl bunu bu noktaya getirebileceklerini planladıkları ve gerçekleştirdikleri bir süreç yaşadık. Yani, Kıbrıs Türk’ünü kendi devletini ortadan kaldırmaya ikna noktasına nasıl getirebileceklerini planladılar ve galiba bunu getirdiler, bunu yaptılar.

Yalnız, tabii Kıbrıslı Türk dostlarım, benim de kendimi Kıbrıslı saydığımı bilen dostlarım kızmayacaklardır, ama belki Kıbrıs Türkleri zamanında biraz içerlemiştir; benim Türkiye’nin Kıbrıs’a ilişkin bakışıyla ilgili bir tanımlamam vardı; zamanında ve açıkça da söylemiştim. Kıbrıs, Türkiye için elbette üzerinde kendi insanları, Kıbrıslı Türkler yaşadığı için önemlidir, ama Ada’nın üzerinde bir tek Kıbrıslı Türk yaşamıyor olsa da, Ada Türkiye için yaşamsal öneme sahiptir. Bir kere bu bakışı Türkiye açısından tekrar tekrar vurgulamak gerekir diye düşünüyorum. Bunu eğer 1513’te yazdığı Othello oyununda Shakespeare de böyle söylediye, buna benzer bir şekilde söylediye, yani Ada Osmanlı tarafından fethedilmeden yaklaşık 50 yıl önce bunu bir Venedikli amirale oyununda söyletebildiyse, “Ada’nın kaderini belirleyecek olan Türklere danışmadan Kıbrıs’ta bir şey yapmak mümkün değildir. Mutlaka Türkler Kıbrıs’la ilgilenecektir” diye 1513’te söylediye, demek ki bu zaman içerisinde de bizim de ve başkalarının da bunu kavraması ve buna göre davranması gerekir diye düşünüyorum.

Bütün bunlar, tabii ki şunu da konuşmamızı engellememeli: Biraz önce Erol Manisalı Hocam dedi ki, “Türkiye’de özellikle Kıbrıs konusunda devlet içinde dahi bir ikilik yaratılmıştır.” Bakıyoruz, 1997’de biz koalisyon hükümeti içerisinde göreve geldiğimizde, benim de Bakanlığımıza hem Kıbrıs’la ilişkileri düzenlemek, hem de Avrupa Birliği ile ilişkileri düzenlemek düşmüştü; yani hem Avrupa Birliği ilişkilerimizden sorumlu, hem de Kıbrıs’tan sorumlu Bakanlığın başındaydım. Biz göreve geldiğimizde, 1997 Temmuz ayında, Avrupa Birliği Komisyonu Aralık’ta toplanacak Lüksemburg Doruğu’nda Avrupa Birliği Konseyi’nin “Kıbrıs Cumhuriyeti” ile görüşmeleri, tam üyelik görüşmelerini başlatması tavsiyesinde bulundu. Yani, bir tavsiye kararı çıkarttı Komisyon ve “Kıbrıs Cumhuriyeti ile görüşmeler 1998 yılında başlatılabilir, buna 1997’deki doruk toplantısında karar verilmeli” dedi. Onun üzerine, benim yaptığım görüşmelerde Avrupalı yetkililerin verdikleri cevap, çünkü şunu söylüyorduk: “Bu uluslararası hukuka, uluslararası antlaşmalara aykırıdır. Türkiye ve Yunanistan’ın birlikte üye olmadıkları herhangi bir uluslararası örgütlenme içerisine Kıbrıs’ın dâhil edilmesi mümkün değildir ve bu hukuksuz adımı, hukuka aykırı bu adımı Avrupa Birliği atarsa, bunun yalnız Türkiye-Avrupa Birliği ilişkileri açısından değil, aynı zamanda Kıbrıs konusu bakımından da çok olumsuz yansımaları olacaktır.” Bunu anlatmaya çalıştık. Fakat Avrupalılar tarafından verilen cevap şuydu: Dediler ki, “İyi, ama biz hiçbir şekilde bu müzakereleri tam üyelikle sonuçlandırmayacağız, yeter ki bir çözüm bulunsun, yani çözüm bulunana kadar biz bu müzakereleri sürdürürüz ve sonuçlandırmayız, merak etmeyin.” Ben o zaman “Nasıl merak etmeyelim?” dedim, çünkü bizim devlet hafızımıza o zaman başka şeyler yazılıyordu, görüşmeler usulüne göre yapılıp, bunun tutanakları düzenlenip devlet hafızasına konuluyordu. Belki şimdi bile umarım şu son altı yıl içerisinde devlet hafızasına yazılmış pek çok şey vardır. O zaman da ben şunu söyleyebilmişim, çünkü bizim belgelerimize baktığımızda gördüğümüz oydu: 1990’da Kıbrıslı Rumlar, Avrupa Topluluğu’na tam üyelik başvurusu yaptıkları zaman, hem Türkiye, hem Birleşmiş Milletlerin o zamanki Genel Sekreteri Perez de Cuellar, hem de Sayın Denктаş, Avrupa Birliği’ne “Aman, bunu ciddiye almayın, ne Kıbrıs sorununun çözümüne faydası olur, ne de Avrupa Birliği’ne faydası olur” diye ihtar ettikleri zaman, Avrupa Birliği’nin bu üç tarafa da verdiği cevap şu olmuştu: Avrupa Birliği ilgilileri, “Hiç merak etmeyin, şimdi biz bu başvuruyu olağan

prosedürü içerisinde incelemeye alırız, ama çözüm bulunmadıkça tam üyelik görüşmelerini başlatmayız” demişlerdi, bu sözü vermişlerdi. “O zaman bu sözü verdiniz ve şimdi tutmuyorsunuz. Şimdi verdiğiniz sözü tutacağınızı nereden bilelim, size nasıl güvenelim?” demiştim, güvenmemekle de haklıymışız tabii ki. Ama galiba zaten tıpkı Türkiye'nin Avrupa Birliği süreci gibi, bu Kıbrıs'ın Avrupa Birliği üyeliği konusunda da bir zincirleme aldatmaca süreci yaşadığımızı da galiba yeni yeni kavriyoruz, hep beraber kavriyoruz. Daha önce, bazılarımızın kavradığını, şimdi herkes anlayabiliyor galiba.

Ondan sonra bizim 1997 Aralık Lüksemburg kararlarına tepkimiz çok sert oldu ve bir hükümet kararıyla Avrupa Birliği'nin Lüksemburg'da Kıbrıs'a ilişkin aldığı karara ciddi bir tepki gösterdik. Nedeni de şuydu: Lüksemburg kararı hâlâ geçerli ve o kararda aynen şu yazılı: “Avrupa Birliği'nin en üst düzey yöneticileri, devlet başkanları, hükümet başkanları şunu söylüyorlar: “Kıbrıs Cumhuriyeti'yle tam üyelik görüşmeleri başlatılacaktır. Bu görüşmeleri yürüten Kıbrıs Cumhuriyeti heyeti içinde Türkler de Maruniler, Ermeniler, Yahudiler ve Romanlar gibi bir azınlık olarak yer alabilirler.” Bugün Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin Sayın Cumhurbaşkanı olan Mehmet Ali Talat ve bugün Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Sayın Başbakanı, o zaman Genel Sekreterdi Cumhuriyetçi Türk Partisi (CTP)'nde ve CTP muhalefetteydi. Benden Kıbrıs İşlerinden Sorumlu Bakan olarak randevu istediler, geldiler Ankara'ya 1998 içerisinde ve Mehmet Ali Talat'ın isteği, bu görüşme heyetine, Kıbrıs Cumhuriyeti heyetine Lüksemburg kararları doğrultusunda kendi partisinden bir temsilcisinin katılmasına izin vermem doğrultusunda daydı. O zaman kendisine bir fıkra anlattım, burada anlatamam, fakat herhalde kendisi şimdi o fıkrayı ve “Aldım hisseyi Sayın Bakanım” deyişini hatırlayacaktır.

Başka şeyler de oldu tabii. O arada mesela 2001 yılındaki bir üst düzey toplantıyı hatırlıyorum, belki sayın komutanım da hatırlar. Orada Kıbrıs konusu konuşulurken, bir üst düzey açıklama yapılması konuşuluyordu Kıbrıs konusuyla ilgili olarak ve benim önerim, Kıbrıs ve Kıbrıs'ın Avrupa Birliği üyeliğinin ancak ve ancak Türkiye ile eşzamanlı (İngilizce simultaneous, isochronic, concurrent olarak ifade ediliyor) olarak gerçekleştirilebileceğini vurgulamaktı. Fakat biri ve üst düzey görevlilere de kabul ettirerek, “senkronize” sözcüğünü icat etmişti,

bulmuştu. Hâlbuki ben şu kanıdaydım: Senkronize sözcüğü -zaten dışarıdan gelen bir sözcük olduğu da belli- eşzamanlı anlamına gelmiyor, zaman uyumlu anlamına geliyor. Tıpkı şimdi televizyon yayını yapılırken, aslında televizyon monitörüne sesin ve görüntünün aslında ayrı zamanlarda gitmesi, fakat o monitörde bunun uyumlaştırılması gibi. Ama o zaman bana bir üst düzey görevli ki daha sonra Annan Planı'nı da epeyce desteklemişti, şunu söyledi: "Ben dün akşam sözlüğe baktım, eşzamanlı ve senkronize aynı anlama geliyor" dedi. Halbuki onun İngilizce'de synechronous diye bir karşılığı vardır ve aynı anlama gelmez. Her neyse, demek ki Erol Manisalı Hocamın söylediği, yalnızca teknisyenler düzeyinde değil, en üst düzeyde bile gerçekleşebiliyordu bu fikir ayrılıkları.

Daha sonra da mesela ben 2002'de Dışişleri Bakanı iken "Eşzamanlı üyelikten başka bir formülü kabul edemeyiz" dediğimde, şimdi görev süresi uzatılan ve bir Batı kentinde, bir uluslararası örgütte bizi temsil eden bir sayın büyükelçi, o zaman müsteşardı, "Siz bilmiyorsunuz, ama biz bunu değiştirdik" dedi. "Ne zaman değiştirdiniz?" dedim. "2000 yılında değiştirdik" dedi, "Biz artık böyle söylemiyoruz" dedi. Ondan sonra ben de ne yapayım, o zaman "iyi, siz bildiğiniz gibi söyleyin, ben de böyle söyleyeyim" dedim, biraz dalga geçtim. Ama galiba bu 2002 yılı içerisinde Kıbrıs konusunda ortaya çıkan en büyük değişikliği 2002 Kasımı'ndan itibaren yaşadık.

Ben çok iyi hatırlıyorum, 14 Kasım 2002'de Dışişleri Bakanlığı'nda son basın toplantımı yapmıştım. Denктаş'ın hasta yatağında kucağına konulan, bizim de artık görevden ayrılmak üzere olduğumuz bir sırada önümüzde bulduğumuz Annan Planı'nın ve daha önce benim hem Amerikan Dışişleri Bakanı Powell'a yazarak, hem Genel Sekreter Annan'a, "Bakın, galiba Kıbrıslı Rumlarla birlikte Annan'ın ofisinde bir plan hazırlanıyormuş, içinde David Hannay ve Prendergast'ın da olduğu bir heyet böyle bir plan hazırlıyormuş. Eğer böyle bir plan Sayın Denктаş'ın önüne konulur ve Sayın Denктаş da bu planı reddederse, Türkiye olarak arkasında olacağımızı şimdiden bilin ve bizim Kıbrıs'ta olmazsa olmazlarımız vardır, onları bizden öğrenmeniz mümkündür. Onları bizden öğrenerek belki yeni bir plan hazırlayabilirsiniz" diye yazmıştım, ama cevap gelmemişti. Demek ki Kasım ayı içerisinde, o son toplantıda Annan Planı'nın hangi koşullarda

önümüze geldiğini, zamanlaması açısından da, içeriği açısından da kabul edilemez olduğunu açıkladığım bir basın toplantısı vardı.

Ayrıca başka bir soru sormuştum, muhatabım da o zaman milletvekili seçilmemiş olan, o zaman Genel Başkanlık haklarını bile kullanabilecek durumda olmayan Tayyip Erdoğan'dı. Çünkü, To Vima gazetesinde, o zaman Yunanistan'ın ciddi gazetelerinden biri olan To Vima'da şöyle bir haber/yorum çıkmıştı: O haber/yorumu göre deniliyordu ki, "Tayyip Erdoğan, seçimlerden önce Simitis ile bir görüşme yapmıştı. Seçimlerden sonra da yeni bir mesaj yolladı Simitis'e." Seçimlerden önceki görüşmelerinden sonra Tayyip Erdoğan, belki hatırlarsınız, 3 Kasım seçimlerinden sonra ilk ettiği sözlerden bir tanesi, Belçika modeli sözüydü, ama ondan sonra o sözü geri almıştı. Bu sözü geri aldıktan sonra, Simitis'e yeni bir mesaj yolladığı To Vima'da yazılıyordu ve bu mesajda da şunu söylediği belirtiliyordu: "Hiç merak etmesin Sayın Simitis, ben daha önceki kendisiyle paylaştığım Kıbrıs'la ilgili düşüncelerimi değiştirmedim. Ancak, Belçika modeli sözünü gördüğüm tepkiler ve baskılar karşısında geri almak zorunda kaldım. Fakat, görüşlerimi değiştirmedim, merak etmeyin."

Ben bunu 14 Kasım 2002'de Tayyip Erdoğan'a sormuştum, o zamandan beri bir cevap alamadım. O zamandan beri To Vima'da yayınlanan bir tekzip de olmadı. Zaten yalanlanacak olan ben değildim, To Vima gazetesiydi, onun haberi idi. Ben, "Böyle böyle bir haber var, bu doğru mu?" diye kendisine sormuştum.

Ben burada bitirmek zorundayım herhalde. Halbuki şunu da söylemek istiyordum: Mesela 2002 Ekim ayında Verheugen ile birlikte yaptığımız bir basın toplantısında, "Kıbrıs konusunun çözümü ayrı bir konudur, Türkiye ile Avrupa Birliği'nin ilişkilerinin ilerletilmesi ayrı bir konudur" demişti, bunu söyletebilmişik bir Avrupa Birliği Komiseri'ne. Ama hatırlarsanız yine, 2002 Kasım ayı içerisinde Tayyip Erdoğan, hiçbir resmi sıfatı olmadan Avrupa ve Amerika seferlerine çıkmıştı ve bu seferlere çıkarken de ilk ettiği söz, Avrupa ilişkileri bakımından "Kıbrıs konusunu Avrupa Birliği'nden müzakere tarihi alma konusuyla aynı sepette ele alabiliriz" dedi. İşte bu sözle beraber Kıbrıs konusu da Avrupa Birliği'nin kucağına teslim edilmiş oldu.

Sabrınız için çok teşekkür ederim. Sağ olun.

OTURUM BAŞKANI- Çok teşekkür ederiz.

Anlatılanlar belki çok iç açıcı değil, ama gerçekleri ortaya koyuyor. Bundan sonrası için bu gerçekleri akılda tutmanın, hatırlamanın yararlı olacağını umuyorum.

Şimdi de Kıbrıs'ta neler oluyor? Sayın Büyükelçimden 20 dakika süreyle bunları dinleyelim.

Dr. AHMET ZEKİ BULUNÇ (Emekli Büyükelçi, Başkent Üniversitesi Öğretim Görevlisi)- Sayın Başkan, çok teşekkür ediyorum.

Sayın Rektörüm, değerli bakanlarım, saygıdeğer konuklar; önceden bir planlama yapabilmiş olsaydık, sanırım bu konuşma sırasını ve içeriğini tutturamayabilirdik. Kanımca akış seyri itibariyle son derece doğru bir seyir izledik. Genel boyutuyla, strateji boyutuyla meseleyi aldık, belli bir dönemdeki belli bir süreci yaşayarak nereye sürüklendiğimizi gördük. Şimdi de ben size aktaracağım konularla bu süreçlerin hangi kademelerle bizi bugüne getirdiğini ve milli Kıbrıs davası dediğimiz davanın nasıl kaybedilme noktasına getirildiğini anlatmaya çalışacağım. Bunun için de konumuzun başlığına sadık kalacağım ve üç ana başlıkta görüşlerimi aktaracağım ve durumu değerlendirmeye çalışacağım. Bir tanesi, “görüşme süreci”dir. Ben, günümüzde sürdürülen Talat-Hristofyas görüşme zeminini iyi anlayabilmemiz açısından mevcut görüşme sürecinin başlangıcını, özellikle Talat ile Papadopoulos arasında varılan 8 Temmuz 2006 Gambari Mutabakatı veya “Gambari Süreci” denilen anlaşma zeminini (çerçevesini) almak istiyorum. İkincisi, “tehditler” denilmiştir; gerçi birinci konuyu işlerken tehditlere bir miktar değineceğim, ama somut bazı tehditleri de ayrıca ele almak istiyorum. Üçüncü başlık ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki seçimlerdir ki, bu seçimler, Sayın Müdürümüzün açış konuşmasında da belirttiği gibi, görüşme sürecini doğrudan etkileyebilecek sonuçlara gebe olan bir seçim sürecidir. Bu nedenledir ki bugün başta Avrupa Birliği olmak üzere, uluslararası alanda bu seçimlere müdahale girişimleri açıkça başlatılmıştır. En büyük ürküntü verecek olan beklentimiz ve endişemiz, Türkiye'den bu müdahalenin başlatılmasıdır; ya da başlatılmış olan müdahalenin seçim günü yaklaştıkça daha da

etkinleştirilmesidir. Dolayısıyla bu bağlamda da belirli tespitleri yapmaya çalışacağım.

Görüşme sürecini değerlendirirken, ben çok geçmişe gitmek istemiyorum. Ama günümüzde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türkiye açısından son derece önemli olan “iç dinamiklerle çözüm” ve “Kıbrıslıca çözüm” kavramları üzerine oturtulmuş olan ve bizi, kendi elimizle kendi devletimizden vazgeçirerek, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ni ortadan kaldırıp azınlık durumuna düşürmeye, Türkiye’yi de Kıbrıs’tan çıkartmaya yönelik bir süreç başlatılmıştır. Bu sürecin başlangıcı, sanki Hristofyas’ın Rum yönetimi Başkanı seçildikten sonra olmuştur şeklinde bir görüntü yaratılmaya çalışılmaktadır. Yani “iyi niyetli, Türkleri anlayan, Türklerin ‘eşitlik’ haklarını kabul eden, son derece anlayışlı bir Rum liderle çözüme gideceğiz” imajı verilmeye çalışılıyor. Oysa bugünkü görüşme zemininin temeli, 8 Temmuz 2006 tarihinde Talat ile Papadopoulos’un BM Genel Sekreteri’nin Siyasi İşlerden Sorumlu Yardımcısı İbrahim Gambari’nin “himayesinde” yaptıkları görüşmelerle belirledikleri anlaşmadır, o mutabakattır. Gambari, Talat-Papadopoulos görüşmesini ve vardıkları “mutabakatı” “tarihi bir olay” olarak niteledi. Öncelikle Gambari’nin yazılı bir metin olarak okuduğu Gambari Mutabakatı’nın iki önemli noktasını vurgulamak istiyorum. Bu mutabakat “Kararlar”dan ve beş maddelik “İlkeler Dizisi”nden oluşmaktadır. Alınan kararlarda, günlük hayatı etkileyen konuları görüşecek olan “Teknik Komitelerin” ve aralarında garantilerin de bulunduğu özlü konuları görüşecek olan “Çalışma Grupları”nın kurulması öngörülmüştür. Bu “Teknik Komiteler” ve “Çalışma Grupları” günümüzdeki görüşme sürecinin de temel unsurlarıdır.

İkinci önemli nokta “İlkeler Dizisi”nin 1. maddesinde düzenlenmiş olan “İlgili Güvenlik Konseyi kararlarında belirtilmiş olduğu üzere, Kıbrıs’ta iki toplumlu, iki bölgeci bir federasyona ve siyasi eşitliğe dayalı bir çözüme bağlılık” ifadesine yer verilmesi ve Talat’ın bunu kabul etmesidir. Çünkü bu madde bizim vazgeçilmezlerimiz olan iki halklı, iki devletli ve egemen eşitlik tezlerimizden vazgeçilmesi, Rum tezlerinin ve görüşlerinin kabul edilmesidir. Bu mutabakatın 2. maddesinde ise “statükonun kabul edilmez olduğunun” yani Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin de bulunduğu bugünkü iki devletli yapının kabul edilmez olduğunun Talat tarafından kabul edilmiş

olması. Bu mutabakatta bir önemli nokta da 5. madde yer alan “Bu sürecin başarılı olması için ‘doğru ortamın’ devam etmesini sağlamaya bağlılık” ilkesidir. İşte 21 Mart 2008 tarihinden bu yana sürdürülen Talat-Hristofyas görüşme süreci, bu temel ilkeler doğrultusunda sağlanan “doğru ortam”dır ki bu “doğru ortam” 1 Temmuz 2008 mutabakatı ile güçlendirilmiş olan “tek halk, tek devlet, tek egemenlik, tek uluslararası kimlik” zemininde devam etmektedir.

Görüleceği gibi Talat’ın temel tezlerimiz dışında kabul ettiği Gambari Mutabakatı ile daha ilk adımda çözüm temeli iki halklıktan iki toplumluluğa düşürülüyor ve halklar ortadan kaldırılıyor; iki devletlilik tezimizden vazgeçiliyor ve ilk kez Birleşmiş Milletler kararlarının tanımlaması çerçevesinde bir uzlaşmadan söz ediliyor. Burada çarpıcı olan nokta, Türkiye, bugüne kadar, en azından o döneme kadar aleyhine olan ve Rum-Yunan ikilisinin tezleri temelinde alınmış olan Birleşmiş Milletler kararlarını kabul etmemiştir. Çünkü bütün kararlar, tek devlet, tek egemenlik, tek halk üzerine oturtulmuş, “Kıbrıs’ın yeniden birleştirilmesini” yani 1974 öncesine dönülmesini öngören kararlardır.

Sözünü ettiğim “Statükonun kabul edilemez olduğu ve bunun devamının Kıbrıslı Türkler ve Kıbrıslı Rumların aleyhine olduğu” hususu da bizim açımızdan son derece önemlidir. Çünkü burada da Türk tarafını (KKTC ve Türkiye) doğrudan ilgilendiren son derece önemli kavramlar var. Statükonun devamının kabul edilmezliği, yani Güney Kıbrıs’ta, Güney Kıbrıs Rum Yönetimi’nin olduğu, Kuzey Kuzey Kıbrıs’ta da Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devletinin var olduğu “status quo” dediğimiz, mevcut durumun kabul edilmezliği, Talat tarafından kendi devletimize karşı oluşun teyidi yapılmakta, Rum-Yunan, ABD, İngiltere ve AB’nin yıllardır savundukları “Statükonun kabul edilemez” olduğu yaklaşımı kabul edilerek geri adım atılmakta, varlığımız inkâr edilmektedir.

Talat-Papadopoulos anlaşmasında (Gambari Mutabakatı’nda) üzerinde mutlaka durulması gereken bir başka önemli nokta, “halklar” kavramından vazgeçiliyor; en azından Zürih, Londra ve Lefkoşa Antlaşmalarındaki “Kıbrıs Türk Toplumunu ve Kıbrıs Rum Toplumunu” kavramları ortadan kaldırılıyor ve “Kıbrıslı Türkler” ve “Kıbrıslı Rumlar” temeli oturtuluyor, yani vatandaşlık temeline oturtuluyor, halklardan

kurtulunuyor. Neden kurtulunuyor? Çünkü halk demek, birtakım hakların olması demektir; başta kendi geleceğini tayin etme hakkı (self-determinasyon hakkı), bir devleti ilan etmek, bir devleti kaldırmak, bir devletle birleşmek, ayrılmak hakkı da dâhil olmak üzere hakları ifade etmektedir. Dolayısıyla Kıbrıslı Türk halkının tarihten gelen bu hakkının, daha ilk noktada ortadan kaldırılması söz konusudur. Bu zemini gerçekte Annan Planı oluşturmuştu.

Bundan sonraki süreç, görüşmelere uzunca bir süre ara verilmiştir ve Hristofyas'ın seçilmesiyle birlikte 21 Mart 2008 tarihinde başlayan görüşmelerle yeniden başlatılmıştır. İşte bu noktada daha net, açık bir kavramla, konuşmamın başında ifade ettiğim gibi, dinamik çözüm, iç dinamiklere dayalı çözüm, yani “Kuzeyde Talat iktidarı vardı, çözümden, barıştan yanaydı, Annan Planı'nı kabul etmişti, ama Rum tarafında Papadopoulos vardı, görüşmeden yana değildi, barıştan yana değildi. O da değiştirilmiştir; barışçı, insancıl ilkelere dayalı Hristofyas gelmiştir. Dolayısıyla iç dinamikler oluşmuştur. Dolayısıyla oluşan bu iç dinamikler meseleyi çözecek, dıştan müdahale edilmesin.” Kim o dıştan müdahale etmeyecek olan? Türkiye. Avrupa Birliği, Amerika Birleşik Devletleri, Birleşmiş Milletler aracılığıyla herkes içeride olacak, fakat Türkiye dışarıda. İşte böyle bir iç dinamiklerle çözüm.

“Kıbrıslıca çözüm”ün ikinci bir kavram olarak ortaya çıkartılması söz konusudur ki bu kavramlar Uluslararası Kriz Komitesi'nin hazırladığı raporlarla ortaya konulmuştur ve yayılmıştır. “Kıbrıslıca çözüm”ün anlamı da, Türkiye'nin ve Yunanistan'ın, yani anavatanların çıkarlarına göre değil, “Kıbrıslıların” çıkarlarına göre bir çözüm; “Kıbrıslılar” kendilerini düşünerek “Kıbrıslıca” bir çözüme ulaşsınlar. Kim bu Kıbrıslılar? İşte oradaki yaşayan Türkler ve Rumlar, halklar yok, ama çoğunluk Rumlarda olduğu için yarar, tek halk kavramıyla ifade edilen Kıbrıs halkına. Dolayısıyla bu temelden hareket etmek suretiyle başlatılan görüşmelerde, 21 Mart 2008'de alınan kararlardan biri, Gambari sürecine bağlılığın devam ettiği, yani az önce açıkladığım temel üzerine bağlılığın devam ettiği ve bu arada iki tane çalışma yönteminin ortaya çıkartılması. Bunlardan bir tanesi, çalışma grupları adı altında Kıbrıs meselesinin özüne ilişkin konuları görüşecek altı tane “Çalışma Grubu” ve günlük meseleleri görüşmek üzere yedi tane de “Teknik Komite” oluşturuldu. Fakat, burada bu “Çalışma Grupları”nın

oluşumunun altında yatan en önemli unsur ya da düşünce, bunların Kıbrıs meselesinin özünü görüşerek bir yapı oluşturmaları. Oluşturulacak bu yapılar, nihai aşamada Türk tarafına empoze edilebilecek düzenlemeleri içerecek bir zemin hazırlayacaktır; hatta BM'nin kullanacağı bir çerçeve yaratacaktır.

Çalışma Grupları içinde de en tehlikelisi, Türkiye'nin taraf olamayacağı güvenlik ve garantiler konusundaki "Çalışma Grubu"dur. Oysa Türkiye'nin Kıbrıs konusundaki temel vazgeçilmezlerinin başında gelen değişmez çizgisi, Garanti ve İttifak Antlaşmaları'dır. Garanti ve İttifak Antlaşmalarının olmadığı bir zeminde, Türkiye'nin Kıbrıs'ın bugünü ve geleceği üzerinde söz sahibi olması, kazandığı hak ve statüyü koruyarak sürdürmesi mümkün değildir; Kıbrıs'taki Türk varlığının ve kimliğinin, Kıbrıs'taki dengelerin devamı söz konusu olamayacaktır. Böylesine önemli bir konu, üstelik üç garantör devletin uluslararası antlaşmayla ortaya konulan statü ve hakların sadece birkaç kişilik küçücük bir çalışma grubunda, "Kıbrıslı Türklerden ve Kıbrıslı Rumlardan" oluşan bir çalışma grubunda masaya yatırılmasının kabulüdür. Bu, daha o gün Türkiye tarafından gerekli tepkinin esneklik gösterilmeden ortaya koyulması gereken bir husustu. Çünkü bunu masaya koymak demek, Türkiye'nin etkin ve fiili garantörlük hakkının sayısız formüllerle farklı farklı önerilerin gündeme getirilmesi ve ortadan kaldırılması için zeminin yaratılması demektir. Bunun, daha o zamandan tehlikesi ve riski dikkatte alınarak karşı çıkılması gerekirdi. Bugün böyle bir kabulün yarattığı tehlikenin ve riskin bir örneğini görüyoruz: İki gün önce Brüksel'de garantiler ve güvenlik konusu, uluslararası bir konferans niteliğinde tartışılmaya başlanmıştır, yani garantörlük tamamen tehlikeye girmiş durumdadır. Neden? Çünkü garantiler konusu, üç garantör devletin dışında AB üyelerinin önüne getirilmiştir. Garantör devletlerden İngiltere ve Yunanistan'ın aynı zamanda AB üyesi olduklarını dikkate aldığımızda Türkiye'nin AB müzakere sürecinde karşılaşacağı siyasi baskıları ve dayatmaları tahmin etmek güç değildir. Oysa Garanti ve İttifak Antlaşmaları uluslararası antlaşmalardır ve tarafları sadece "Garantör Devletler"dir. Şimdi AB de fiilen taraf durumuna getirilmiştir. Dolayısıyla 21 Mart 2008 tarihinde gerçekleşen tarafların ilk "buluşması" ile başlayan Talat-Hristofyas süreci diye tanımlayabileceğimiz sürecin, Türk tezleri açısından olumsuzluk taşıyan önemli bir noktası da bu yapıdır.

Bundan sonraki aşama, 23 Mayıs 2008 tarihinde Talat-Hristofyas ön mutabakatıdır. BM Genel Sekreteri'nin Kıbrıs'taki yeni Özel Temsilcisi Taye-Brook Zerihoun'un okuduğu açıklamada, Liderler, "İki kesimli, iki toplumlu ve ilgili BM Güvenlik Konseyi kararlarında tanımlandığı şekliyle siyasi eşitlik temelinde bir federasyona bağlı olduklarını yeniden teyit etmişlerdir. Bu ortaklığın, tek uluslararası kimliğe sahip bir Federal Hükümeti'nin yanı sıra eşit statüye sahip bir Kıbrıs Türk Kurucu Devleti ve bir Kıbrıs Rum Kurucu Devleti olacaktır" denmiştir. Böylece bu mutabakatla, 8 Temmuz 2006 Gambari Anlaşması'nı Rum tarafı lehine daha ileriye götüren bir temel getirildi ve Kıbrıs Türk halkının egemenlik hakkı Rum tarafına teslim edildi. Görüleceği gibi kabul edilen bu yeni temele uygun anlaşma, iki kesimli, iki toplumlu ve Birleşmiş Milletler kararlarına dayalı, Birleşmiş Milletlerdeki anlamıyla belirlenmiş olan siyasi eşitliği öngören, tek uluslararası kimliği olan iki eyaletli bir federasyondur. Bu federasyonda da "kurucu devletler" adıyla eşit statüde olan tarafların bulunması ifadesi yanıltıcıdır. Burada kullanılan "kurucu devlet" gerçekte İngilizce metinde "eyalet" anlamında kullanılmış olan "constituent state=oluşturucu devlet" kavramıdır. Burada "kurucu devlet" kavramı, halkın yanıtılması amacıyla bilinçli şekilde yapılmış yanlış bir tercümedir ve Türkçesi maalesef kamuoyuna "kurucu devlet" şeklinde sunulmuştur. Oysa bu kavramla anlatılan ya da kastedilen "oluşturucu devlet" yani "oluşturucu eyalet"tir. Bizim gerçek anlamda savunduğumuz egemen kurucu devlet statüsünün tamamen dışında, egemenliği olmayan bir eyalettir. Yani, İngilizce deyimle "founder state" ya da, "co-founder state" değil, "constituent state"dir. Dolayısıyla bu tür kavramları kamuoyuna yanıltıcı şekilde sunan bir anlayış ve yaklaşım vardır.

Burada vurgu yapılması gereken önemli hususlardan biri "Güvenlik Konseyi kararlarında tanımlandığı şekliyle siyasi eşitlik temeli"dir. Bu ifadenin yüklediği anlam, tek devletin, tek halkın ve tek kimliğin var olduğu hususudur. Bu doğrultuda çalışacak "çalışma grupları" görevlendirilmiştir. Peki, bunun sonucu nedir? Bunun sonucu, gerçekte Kıbrıs Türk halkının egemenlik hakkının elinden alınmasıdır. Yani, 23 Mayıs 2008 tarihinde Hristofyas-Talat Mutabakatı'nın getirdiği ilk etki, egemenlik hakkının Kıbrıs Türk halkının elinden alınması ve egemen eşitliğin ortadan kaldırılmasıdır. "Siyasi eşitlik" kavramıyla "egemen eşitlik" kavramının da birbirinden mutlaka ayrılması gerekir.

Çünkü siyasi eşitlik, hele Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararlarındaki tanımıyla siyasi eşitlik, dendiği zaman anayasal haklara dayalı vatandaş eşitliğidir. O nedenle, buna da ayrıca açık bir vurgu yapılmıştır. Sonuç olarak bunun anlamı, Rum tezlerinin, ta 1950'lilerin başından günümüze devam eden tezlerin, ilk kez Türk tarafınca kabul edilmesidir; yani bugünkü Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti siyasi yetkililerince ve Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti tarafından kabul edilmesidir. Bu mutabakat bizim egemen iki devletli yapımızın eyalet düzeyine düşürülmesi sonucunu vermiştir. Kısaca Kıbrıs'ta Kıbrıs Türk halkının kurduğu egemen devletin varlığı ve egemenlik hakkı inkâr edilmiştir. Daha da kötüsü 1960 düzeninin de gerisine düşülmüştür. Mutabakatta kabul edilmiş haliyle BM Güvenlik Konseyi Kararlarına uygun bir federasyon “çözümü” halinde 1959-1960 Antlaşmalarıyla kurulmuş olan Kıbrıs Cumhuriyeti devletindeki egemenliğin iki halktan kaynaklanması artık söz konusu olmayacaktır.

Bundan sonraki bir başka kayıp “yeni ortaklık devletinin ‘bakir doğum (virgin birth)’ yaklaşımından vazgeçilmiş olmasıdır. Annan Planı ile gündeme getirilen ve bizim temel tezimize bir miktar cevap verme amacını güden “yeni ortaklık devleti”nin “bakir doğum” yaklaşımı ile dengelenmesi öngörüsü vardı. İsa'nın doğuşu gibi, annesi beli, ama babası belli olmayan bir doğumu çağrıştıracak şekilde bakir doğumdan söz ediliyordu. Bunun da temelinde yatan, Türk tarafının tezi, Kıbrıs'ta “Kıbrıs Cumhuriyeti” diye bir devlet yoktur, bu devlet 21 Aralık 1963 tarihinde silahla yıkılmış, Türklere yapılan katliamlarla ortadan kaldırılmıştır. Dolayısıyla yeni bir statü ortaya çıkmıştır. Bugünkü gerçekler temelinde iki ayrı devletin varlığı dikkate alınmak suretiyle yıkılmış olan “Kıbrıs Cumhuriyeti”nin devamı olmayacak, tamamen “yeni bir ortaklık devleti” kurulması esastır. Bu, yeni ortaklık devletinin, egemen eşit iki devlet tarafından kurulması tezimizin vazgeçilmez esasını teşkil ediyor. Bunun için de “Kıbrıs Cumhuriyeti”nin devamı niteliğinde olabilecek bir anlaşmayı kabul etmiyorduk; buna bir çözüm olarak bizim tezimize karşılık Annan Planı ile “bakir doğum” yaklaşımı öngörülmüştü. Ama 23 Mayıs Mutabakatı ile bu bile kaldırılmıştır.

Bundan sonraki önemli gelişme, 1 Temmuz 2008 Talat-Hristofyas “ön anlaşma”sıdır. Böylece “Ortak Vizyonu”nun sağlandığı bir önceki ön mutabakattan ön anlaşmaya gelinmiştir.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin Kıbrıs Özel Temsilcisi Taye-Brook Zerihoun tarafından 1 Temmuz mutabakatına ilişkin okunan ortak açıklamada, "İki lider tek egemenlik ve vatandaşlık konusunda görüştüler ve bu konular üzerinde prensipte anlaşmaya vardılar. Bu konuların uygulanmasının detaylarını, kapsamlı müzakereler çerçevesinde görüşme konusunda uzlaşmaya" vardıkları ifade edildi. Bu basit gibi görünen açıklamanın taşıdığı anlam bizim için hem çok önemli hem de çok ağır. İfade edilen çok net ve açık bir şekilde Kıbrıs'ta bulunacak olan "çözüm" tek devlet, tek egemenlik, tek halk, tek uluslararası kimlik ve tek vatandaşlık temelinde olacaktır. Bu temel üzerinde bir uzlaşının sağlanması noktasına gelinmiştir ve bugün sürdürülen görüşmelerde de bu zemin devam etmektedir. Buradaki tehlike, Kıbrıs Türk halkının 1960 statüsüyle, 1959 Zürih ve Londra Antlaşmaları ve 1960 Lefkoşa Antlaşmalarıyla kazanmış olduğu haklardan geri adım atması, vazgeçmesi ve tamamen azınlık statüsüne düşürülecek bir yapıya getirilmesidir. Maalesef bu kabul edilmiştir.

Bunu sadece Mehmet Ali Talat kabul etmemiştir; gerçekte aldığı güç ve dayanak Türkiye Cumhuriyeti hükümetidir. Nitekim Dışişleri Bakanı Babacan BM temsilcisinin açıklamasının ardından, "İki lider kendi aralarında uzlaşma sağladıktan sonra Kıbrıs sorununun çözülecek bir sorun olduğunu düşünüyoruz. Cumhurbaşkanı Talat'ın arkasındayız. Talat'a güven ve desteğimiz tamdır" demiştir.

Az önce yaptığım değerlendirme sadece bizim değerlendirmemiz değildir. Bizim dışımızda üçüncü taraflar da benzer değerlendirme ve yorumları yapmaktadırlar. İzin verirseniz Amerikan Stratejik Araştırmalar Kurulu StratFor tarafından 1 Temmuz 2008 mutabakatına ilişkin olarak hazırlanan "Kıbrıs: Rum Tarafı İçin Bir Atılım" başlıklı Rapor'dan kısa bir alıntıyı okumak istiyorum: "Dimitris Christofias ve Mehmet Ali Talat'ın, tek egemenlik ve tek vatandaşlık gibi Kıbrıs Rum tarafının önemli talepleri üzerinde anlaştıkları belirtildi. Christofias ve Talat arasında 1 Temmuz'da yapılan görüşmede anlaşmaya varılan bu iki konu, Kıbrıslı Türklerin manevra alanının ne kadar dar olduğunu gösterdi. Öncelikle, Kıbrıs'ın iki siyasi varlığının bir konfederasyona dönüşmesi şeklindeki Türk görüşü tamamen ortadan kalktı. Daha küçük nüfus ve daha zayıf ekonomi ile Birleşik bir Kıbrıs'ta Türkler kuzeyde siyasi bir egemenliğe sahip olamayacak demektir; Kıbrıs Türk

siyasi partileri görüşlerinin en azını gösterecekler ve etnik çizgide yapılacak oylamalarda her zaman azınlıkta kalacaklar.” Evet, Rapor varılan noktayı bu kadar net ve kesin şekilde değerlendirmiştir.

Şimdi yukarıda açıkladığım hususlar ışığında ortaya çıkabilen tehditleri ana başlıklarıyla teker teker vurgulamak istiyorum. Bir kere her şeyden önce önümüzde olan en büyük tehlike ve tehdit, Erol Manisalı Hocamızın başlangıçta belirttiği gibi, olayı emperyalist açıdan biçimlendiren yapıdır. Bugün Avrupa Birliği'nin, Amerika Birleşik Devletleri'nin başını çektiği Batı Emperyalizminin bir Kıbrıs projesi vardır; Kıbrıs'a yönelik bir proje vardır. Bu projenin temel hedefi, kendi ulusal çıkarları, stratejileri açısından sonuçlar almak ve Türkiye'yi Ada'dan çıkartmak, Ada'da Türk kimliğini ortadan kaldıracabilecek bir yapıyı kurmaktır. Bu yapının alt zeminleri de az önce sözünü ettiğim anlaşmalarla, mutabakatlarla sağlanmış durumdadır.

Diğer önemli bir tehlike, Sayın Bakanın az önce ifade ettikleri gibi, 2002 Kasım ayından sonra AKP iktidarıyla birlikte değiştirilmiş olan Kıbrıs politikasıdır. Kıbrıs politikasının Avrupa Birliği odaklı hale getirilmesi ve onun inisiyatifine bağlanmasıdır. Milli dava Kıbrıs politikası, Avrupa Birliği inisiyatifinde, Avrupa Birliği yönlendirmesinde sürdürülen bir politika haline getirilmiştir. Bunun sonucunda da 1999 Helsinki Zirvesi'nden sonra gelişen, özellikle 2004 Brüksel Zirvesi, 2005 Müzakere Çerçeve Belgesi ile tamamen Avrupa Birliği'nin inisiyatifine terk edilmiş bir süreç başlatılmıştır. Önemli tehlikelerden biri de budur.

Diğer önemli bir tehlike, Türkiye'nin garantörlük hakkının tamamen ortadan kaldırılacak bir sürecin başlatılmış olmasıdır ki, az önce buna açıklık getirdim. Zaman kazanmak için derinliğine girmeyeceğim. Garantörlük hakkı, ya da garantörlük sistemi Türkiye ve bizim için Kıbrıs'ta vazgeçilmez önemli bir unsurdur. Garanti sistemi iki ayaktan oluşmaktadır. Biri etkin garantörlüktür, öteki fiili garantörlüktür. Etkin garantörlük, Türkiye'nin tek başına müdahale etme hakkına sahip olmasıdır. Fiili garantörlük ise, Kıbrıs'ta süresiz Türk askerinin bulundurulmasıdır. Şimdi bu sistem tehlikeye girmektedir. Garantörlük, sadece Kıbrıs'taki yaşayan Kıbrıs Türk halkının can güvenliği, varlığı, geleceğiyle sınırlı değildir. Bunun yanında daha da önemlisi

Türkiye'nin Ada üzerindeki hak ve statülerini koruyup Ada'nın geleceğinde söz sahibi olması hakkıdır. Gerçekte en önemli unsuru da budur. Bu unsurun varlığı Kıbrıs'ta Türk varlığının ve güvenliğinin temelini oluşturmaktadır. Fakat maalesef bugün bu da tehlikeye girmiş durumdadır.

Birleşmiş Milletler kararları zemininde ve Avrupa Birliği kuruluş ilkelerinde bir anlaşmanın olması demek, BM Güvenlik Konseyi'nin 1964 tarihli 186 sayılı Kararı ile Rumların meşru Kıbrıs hükümeti olduğu ve "Kıbrıs Cumhuriyeti" devletini temsil ettiği hususunun Türk tarafınca teyidi ve kabul edilmesi anlamına gelmektedir. Bu halde bizim Kıbrıs'ta egemenliğimiz ve varlığımız yok demektir. O bakımdan böyle bir zemini kabul etmek son derece önemli ve tehlikeli.

Günümüze geldiğimizde, seçimlerle ilgili olarak şu anki görünüm, KKTC'nde yeni bir iktidar değişikliğinin işaretlerini vermektedir. Elimizdeki verilere baktığımızda, Kıbrıs Gazetesi'nde 4 Nisan 2009 tarihinde yayınlanmış olan bir kamuoyu araştırmasının sonuca göre, Ulusal Birlik Partisi'nin bugünkü oy oranı yüzde 45 düzeyine (yüzde 44.5) ulaşmıştır. Koalisyon'un büyük ortağı Cumhuriyetçi Türk Partisi yüzde 25.1, Demokrat Parti yüzde 13.3, diğer partiler ise geri kalan oyları kendi aralarında bölüşüyorlar. Dolayısıyla bu yapıyı, oy dağılımını dikkate aldığımızda, KKTC'nde, büyük çabalarla 2002 yılından sonra bir tür bize özgü "turuncu devrim" gerçekleştirmek suretiyle değiştirilmiş olan siyasal yapı, yeni baştan değişecek noktaya gelmiştir. İşte bunun için dıştan müdahaleler başlamıştır. Avrupa Birliği, Olli Rehn başta olmak üzere temsilcilerini açıkça KKTC'ne göndermekte, bu temsilciler KKTC'nde gezerek halkımıza açıkça "Barıştan yana, çözümden yana olan partilere oy verin" demektedirler. Senaryo, Kasım 2002-2004 arasında oynanın aynısı.

Ancak şu anda halkımızı bunlar etkilemiş görünmemektedir, ama bizim için çok büyük bir tehlike vardır. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti'nin 2003 Aralık ve 2004 seçim ve referandum süreçlerindeki izlediği politikayı açıkça izlemeye başlaması halinde, KKTC'nde bugünkü eğilimlerin gösterdiği yapı değişebilir. Neden? Çünkü kendi yapımızdan kaynaklanan özel bir olgu var. Bugün Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti nüfusunun oy veren potansiyelinin yüzde 35-40'ı

civarındaki kısmı, Türkiye'den gelmiş vatandaşlarımızdan oluşan bir nüfustur. Kıbrıs'ta doğup büyümüş olan nüfusumuz da, her zaman Anavatanı esas alan, onun ulusal çıkarları ve istekleri dışında hareket etmeyen, ona bağlı, büyük ölçüde eğilimi o doğrultuda olan bir yapıya sahiptir. İşte halkımızın kendine özgü bu durumu ve Anavatan'a eğilimi yanında Türkiye'de seçmeni etkileyen unsurların neler olduğunu dikkate alırsak, en azından Türkiye'den gelmiş vatandaşlarımızın da aynı unsurların etkisi altında davranabileceklerini göz önünde bulundurduğumuzda, ciddi anlamda bizi bekleyen bir tehlikeden söz edebiliriz.

Bu noktada bize düşen, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ndeki seçimlere yönelik olarak siyasal iktidarın müdahalesini ve etkisini önleyecek bir yapının, zeminin oluşturulması ve bizim "TEKLİ çözümler" olarak adlandırdığımız 1 Temmuz 2008 tarihli mutabakatın öngördüğü yapıyı değiştirecek bir konuma girmemiz gerekir. Aksi halde, Kıbrıs'ta gerçekten bizim geleceğimizi belirleyen bütün zeminler ortadan kalkacak ve Kıbrıs'ı Türksüzleştirecek, Türklerin kimliğini ortadan kaldırıp Türkiye'nin Ada üzerindeki hak ve çıkarlarını, statülerini ortadan kaldıracak bir yapı gelecektir. Sayın Başkan, değerli konuklar teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Çok teşekkür ederim.

Ben bir değerlendirme yapmak değil, ama iki konuya işaret etmeden geçemeyeceğim. Burada söylenenleri bütünleyen ve Sayın Rektörümün başlarken işaret ettiği bir konuya değinmek istiyorum.

Anlıyorum ki, bizde yeterince güçlü ve istikrarlı Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni tanıtmaya iradesi olmamış. Neden bizi tanımıyorlar diye düşünmek, bence daha sonraki aşamada kalan bir konu. Biz yeterince acaba Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tanınmasını istemiş miyiz? Bu soru, bence akılda tutulması gereken bir soru gibi geliyor bana.

Prof. Dr. EROL MANİSALI- Başta Ankara Hükümeti tanımıyor, yani bırakın tanıtmayı, hükümet tanımıyor.

OTURUM BAŞKANI- Tabii bir başka konu daha var, ona da mutlaka değinmeliyim. “İç dinamiklerle çözüm”, “Kıbrıslıca çözüm” vesaire, ama Türkiye Cumhuriyeti Devletinin Kıbrıs üzerinde hakları vardır. Bunu söyleyerek panelin bu aşamasını tamamlayayım.

Şimdi 15 dakikalık bir soru-cevap periyoduna geçmek istiyorum. Sayın konuklardan arzum, kendilerini tanıtarak ve soruyu yönelttikleri panelisti işaret ederek sormalarıdır.

Buyurun efendim, buyurun lütfen.

Dr. DENİZ KUTLUK- Bir kamu kurumundan emekliyim.

Müsaaade ederseniz, bir soru ve bir yorum getirmek istiyorum. Soru, Sayın Oturum Başkanının ima ettiği soru, yani 1990’a kadar Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti büyük ölçüde Türkiye tarafından tanınıyordu. Ama arkasından soğuk savaş bitince, 16 devlet benzer sebeplerle parçalanarak ayrıldı ve kimlik farklılığından dolayı çatışmaların önlenmesi için hem tanındı, hem Birleşmiş Milletlere üye yapıldı. Bunları sizler biliyorsunuz, benim saymama gerek yok, ama hemen aklımıza gelen Çekler, Slovaklar, Slovenler, Hırvatlar, Bosna-Hersek, Kosova, Karadağ ve devamı. Bunların tanınması neden mümkündü, bizim Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetimizin tanınmaması neden bir gerçek olarak kabul edildi? Sadece 1964 yılındaki çok eski bir Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararının Rumların büyük bir manevrasıyla Kıbrıs’ı Rum tarafının temsil ettiğine dair olan kararı mı referans alacağız; yoksa Türkiye’nin birçok ülkeye, soğuk savaş bitiminden itibaren özellikle yeni Türk devletlerine, Azerbaycan’a, Pakistan’a ve benzeri ülkelere yapmış olduğu ciddi ayakta kalabilme yardımları olduğu halde, neden bir dış politika hedefi olarak Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin tanıtılması sağlanamamıştır? Ben bunu Sayın Hocamız, Sayın Bakanım, konuyla derinlemesine ilişkilendirilmiş olduğunu düşünerek kendilerine yöneltiyorum. Ama yine bu soruya dönmek ve birkaç yorum eklemek istiyorum, izin verirseniz.

Biz Kıbrıs’ta bir mağlubiyet yaşamadık, tam tersine, orada bir mücadeleye başladığımızda, biz buna davetli olarak katılmak zorunda kaldık ve savaş tazminatı ödeme mecburiyetimiz olan bir mağlubiyet de tatmadık. Ama

bakıyoruz ki tam tersi bir politika izliyoruz, yani savaş tazminatı verecekmışiz gibi, toprak isteniyor, egemenliğin devri isteniyor, Türkiye'nin haklarından vazgeçmesi isteniyor. Burada bir dış politika tutarsızlığı yok mudur? Sayın izleyicilere bunu hatırlatmak istiyorum. Öte yandan, biz bu savaşı yaptığımızda, 1974 yılında, Türkiye'nin dış ekonomik faaliyetleri 1 milyar doların altındaydı. Bugün sadece 125 milyar dolar ihracatımız var. Türk Silahlı Kuvvetleri bugünkü yapısının 1/10'i oranında bir kabiliyete sahipti. Dış politika deyince, benim aklıma iki şey geliyor: Milli güç, onun ekonomik gücü ve askeri gücü. Şimdi bu ikisi çok daha iyi olduğuna göre, biz bugün bu politikalarımızı neden başkalarının yönelttiği politikalar parçasında ve onlara uyum adına, yani bir diplomatik mücadele olarak görüp bir dış politika mücadelesi olarak görmüyoruz?

Carl von Clausewitz demiş ki, "Harp, politik mücadelenin başka araçlarla devamıdır." Şimdi her türlü mücadeleyi yapacak aracımız var, sanıyorum politikamız yok, benim vardığım kanaat budur, Kuzey Kıbrıs'ın tanıtılması açısından da bir karine olarak görüyorum. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. ŞÜKRÜ SİNA GÜREL- Galiba bu zamanlamayı da hesaba katmak gerekiyor, yani Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tanıtılması bakımından hangisi doğru zamanlamaydı? Belki de değerli doktorumuzun söylediği gibi, 1990'da Soğuk Savaş'ın bitimiyle birlikte yeni bağımsız devletlerin ortaya çıkması, Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla ve Doğu Avrupa'daki bölünmeyle, onun arkasından Yugoslavya'nın dağılması; demek ki 1990'ların başında dünya soğuk savaş ertesi dönem içerisinde yeniden bir biçimlenirken, Kıbrıs konusuna da başka bir bakış getirmek ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ni tanıtmak için ciddi çabalar göstermek için uygun bir zaman olabilirdi.

Bir başka uygun zaman, Annan Planı Kıbrıslı Rumlar tarafından reddedildiği günün ertesi günü oluşmuştu ve o zaman bu konuda Türkiye'nin ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ısrarcı olması gerekirdi. Hatta bundan sonra herhangi bir görüşme sürecinin, herhangi bir müzakere sürecinin başlamasını dahi Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin başkaları tarafından değil, Kıbrıslı Rumlar tarafından

tanınması şartına bağlanması gerekirdi. “Tanınma yoksa biz eşit ve tanınan bir taraf olarak masaya oturamıyorsak, hiçbir şekilde masaya oturmayacağız” denilmesi gerekirdi. Ama benim gördüğüm, o dönemde bunun tam tersi yapıldı. Hatta hemen o referandumun ertesinde yapılan görüşmelerde, gerek Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ni temsil edenler, gerekse Türkiye’yi temsil edenler, yani o zamanki Türk Dışişleri Bakanı, o zamanki Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Başbakanı, bunların ikisi de katıldıkları ilk toplantılarda “Biz tanınma istemiyoruz” diye masaya oturmuşlardır, görüşmeye oturmuşlardır. Bu neye benzer, biliyor musunuz? Bu şuna benzer: İlk defa bir konuyu ciddi olarak ele alacağınız bir kişiyle bir araya geliyorsunuz ve daha otururken, çay içmeye otururken örneğin, diyorsunuz ki, “Aman beni adam yerine koyma, ben adam değilim.” Eğer karşınızdakinin sizi adam yerine koyma niyeti var idiyse bile, o anda zaten onu yok ediyorsunuz. Bırakın resmen tanınmayı, bir muhatap olarak bile ciddiye alınmaz hale geliyorsunuz.

Bence asıl önemlisi ya da asıl iyi bir zamanlama, bu Annan Planı reddedildiği anda yapılabilirdi, o fırsat da kaçtı maalesef.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkür ederim.

Buyurun.

AHMET ZEKİ BULUNÇ- Efendim, Sayın Bakanın sözlerine bir katkı veya ek yapmak istiyorum. Öncelikle şunu söylemek istiyorum: Türkiye’nin farklı kaynaklara, yani belgelere dayanmadan, en azından son dönemlerin en uzun Dışişleri Bakanlığını yapmış olan rahmetli İsmail Cem, Türkiye, Avrupa, Avrasya kitabında, “Türkiye’nin Kıbrıs Politikası, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin bağımsız ve ayrı bir devlet olmak ve ‘böyle kalmak’ hakkını yeterince vurgulamamıştır, savunmamıştır. Dünyada yaşanan diğer örnekleri, bir Yugoslavya’yı, Çekoslovakya’yı ve diğerlerini öne çıkarmamıştır” diye yazmıştır. KKTC’nin ilanı döneminde Dışişleri Bakanı olan İlter Türkmen Bey de yaptığı bazı konuşmalarda KKTC’ni yaşatmak için değil, Türkiye’nin elini güçlendirmek amacıyla ilan edildiği anlamına gelen açıklamalar yapmıştır. Demek ki Türkiye’nin KKTC’ni bir tanıtma politikası olmamıştır; onun için de tanınma süreci yaşanmamıştır.

Sayın Bakanımın söylediği husus son derece önemlidir. Annan Planı reddedildikten sonra bizim yapmamız gereken, söyledikleridir. Ben, sizlere bu konu ile ilgili bir anımı anlatmak istiyorum: Sayın Talat'ın Başbakan, Sayın Serdar Denktaş'ın Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı olduğu dönemde, 24 Nisan 2004 referandumundan sonra Ankara'da gerçekleştirilen üst düzey bir toplantıda böyle bir görüşü dile getirmiştim. Dedim ki, "Bizim şu aşamadan itibaren yapmamız gereken en doğru hareket yeni jestler yapmak değil. Yapılması gereken, uzlaşmaz taraf olarak suçlanmamız ya da görülmemiz nedeniyle BM Güvenlik Konseyi'nde bizi uzlaşmaya zorlamak gerekçesiyle alınan kararların sorgulanması, hayır diyen Rum yönetimi üzerine baskıların yapılması ve Rumlar hayır dediğine göre KKTC'nin tanınmasını sağlayacak ya da en azından statüsünü yükseltecek girişimler yapılmasıdır." Çünkü "Yeni jestler yapalım" gerekçeleriyle Ankara'ya gelmişti, o zaman burada Büyükelçi görevindeydim. O dönemde Annan Planı'nı sonuna kadar savunan Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı'nın en üst düzeydeki yetkilileri hemen tepki koymuşlardı, "Bizim jest falan yapacak durumumuz yok artık" demişlerdi. Onun üzerine tartışmaya açılan konu şuydu: Bizi suçladıklarına ve Annan Planı'na "hayır" dediklerine göre, bizim Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin statüsünü yükseltecek bir stratejiyi benimsememiz ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nde 1983-84 yıllarında alınmış olan ve bağlantılı bütün kararların gözden geçirilmesini, sorgulanmasını istememiz gerekirdi, bunu ortaya koyarak bir politika geliştirmemiz gerekirdi. Fakat maalesef biz "uslu çocuğuz", "Aferin" almak ve uzlaşıcı görünmek için aynı yapıyı devam ettirdik. Bugün maalesef aynı yapı devam ediyor.

Sayın Dışişleri Bakanı Babacan'ın geçen gün Avrupa Birliği'nde yaptığı bir açıklamada ve Sayın Talat'ın yine Avrupa'da yaptığı görüşmeler sonrasında, Birleşmiş Milletlerin daha etkin bir şekilde aktif olarak meseleye girmesini, görüşme sürecinin bir takvime bağlanmasını ve bir hakemlik müessesesinin gerçekleştirilmesini istediklerini belirttiler. Kıbrıs Türk halkı 2004 yılının Ocak ayında böyle bir hakemliğin ne olduğunu, Sayın Başbakan Erdoğan'ın Davos'ta Annan'ın görüşmelerin başlatılması için öne sürdüğü şartları kabul ederek bütün yetkileri devretmek suretiyle başlattığı sürecin bizi nerelere getirdiğini gördük. Fakat, bugün hâlâ daha görüşmecisi sıfatıyla görevde bulunan Sayın

Cumhurbaşkanı ve Sayın Babacan, Birleşmiş Milletler'den daha aktif devreye girmesini ve bir hakemlik kurumunu çalıştırmasını istemektedirler. Hâlâ daha teslimiyet ve ödün politikası alabildiğine açık bir şekilde maalesef sürdürülmektedir.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkür ederim.

Zamanı iyi kullanabilirsek bir-iki soru daha alacağız.
Buyurun Sayın Bakanım, buyurun efendim.

VEHBİ DİNÇERLER- Sizin çok can alıcı bir sorunuz vardı; “KKTC Devletini niye kimse tanımıyor?” Sayın Rektörümüz de Güney Kore'ye bir çağrıda daha bulundu, tanışınlar diye. Ben de bir görüşmemizi bir şahit olarak arz edeceğim. Bu sual hepimizin hep kafasındaydı. Görevli olduğum dönemde, fiilen hükümetin içinde de görevli olduğum dönemde Pakistanlılara sordum, “Neden bizi tanımıyorsunuz?” Pakistanlıların cevabı, “Biz tanımaya karar verdik, fakat sizinkiler engellediler.” Yani, inanılır veya inanılmaz, kimdir, nedir, belki kayıtlarda bulunabilir.

Sayın Manisalı'ya şunu sormak istiyorum veya biraz daha bilgi vermesini istirham edeceğim. Geçenlerde Sayın Talat geldi, Sayın Soyer geldi, vesileler oldu, beraber olduk, konuştuk. “Constituent state” veya “Founder state”, bu ikisi de bir kavramdır, ama ne olduğunu çok iyi anlamak lazım ve bir şeyler izah etmek lazım. Biz dedik ki, “Siz önce şu iki devleti ayrı ayrı kurun, hükümran, bağımsız, eşit, egemen, her neyse, ondan sonra bu iki devlet yaşasın ve bu iki devlet üst devletin olup olmayacağını, olacaksa federasyon mu, konfederasyon mu veya birlik mi veya falan filan mı, ona karar versin.” İşte tabii dünyadaki şu veya bu tesirlerle veya Türkiye'nin içinde bulunduğu politikalarla birlikte üst devlet kuruluyor, üst devletin yetkileri, kime, nasıl, ne şekilde, gerekçesi ne filan, dağıtılıyor. Böyle bir şey var mı dünyada? Yok, yani onu size soracağım. Böyle bir şey kurulsa bile, yaşayabilir mi?

Teşekkür ederim.

Prof. Dr. EROL MANİSALI- Bir şeyin yaşayıp yaşayamaması, hani bir bitkiyi bir toprağa ekeriz, toprağı biliriz, ektiğimiz tohumu da biliriz, bu tohum bu toprakta, bu iklimde, bu nemde olur veya olmaz, onu biliriz. Fakat Kıbrıs meselesinde ve bizim içimizde hükümetler olarak yahut devlet olarak Kıbrıs'a bakanlar arasında şöyle bir çelişki var: 1990 sonrasında Batı, Türkiye'nin Kıbrıs'ta bulunmasını istemiyor. O sadece bir azınlık görmek istiyor. Diyeceğiz ki, "O ister de, biz vermeyiz." Hayır, bizdeki hükümetler de, örneğin AB sürecine bağlı olan hükümetler, bugünkü, bundan önceki, ondan önceki, şu veya bu derecede kendilerini başka şeye yönlendiriyorlar, bağımlı kılıyorlar. İstanbul'da TÜSİAD, "Her şey AB'dir" diyor şimdi. 2002'de, 2003'te ne yazılıyordu gazetelerde, televizyonlarda ne söyleniyordu? "Önümüzdeki engel, AB karşısında Kıbrıs'tır. Kıbrıs'ta dediklerini yaparsak, AB kapısı açılır." Bu yalanı herkes özellikle söylüyordu. Niçin söylüyordu? "Avrupa Birliği ve Amerika Birleşik Devletleri, böyle bir Kıbrıs görmek istiyor. Dolayısıyla bizim onlarla baş edecek halimiz yok. Onların taleplerini biz fiilen karşılayacağız, kamuoyumuza da 'vermiyormuş' gibi birtakım şeyler konuşuluyormuş gibi bunu idare edeceğiz." Bugün de aynı şey yapılmaktadır, çoktan, 2002 Kasım ayından sonra Hükümet, Batı'nın Kıbrıs politikasını kabul etmiştir. Onların adamlarını Kıbrıs'a, KKTC'ye yerleştirmiştir, iç politikasına buraya (boğazına) kadar girip arkalarında durmuştur, yerleştirmiştir. Niye? "Batı'nın taleplerini ben Türkiye'de Hükümet olarak kendi kamuoyuma karşı kabul edemem. Onlar kabul etsin, ben onları desteklerim," onları üretmiştir.

Dolayısıyla sorun, Ankara'da, Türkiye'de. Biz sağlam duramadığımız için Kıbrıs gitmektedir. Yani, bizim burada Kıbrıs konusunda hangi politikanın doğru, hangi politikanın yanlış olduğunu tartışmamız abes. Tartışmamız gereken şey, "İçimizde Soğuk Savaş sonrası Batı'nın bölge ve Türkiye ile ilgili politikalarına karşı ne oranda mukavemet edebiliriz, nasıl mukavemet edebiliriz, nasıl aramızda bir bütünlük sağlayabiliriz?" Bunu tartışmamız gerekiyor. Bu Kürdistan'ın oluşmasını da, oluşmamasını da etkileyecek, Kıbrıs'ın gidip gitmemesini de etkileyecek, İstanbul'da bir Vatikan'ın kurulup kurulmamasını da etkileyecek. Dolayısıyla Kıbrıs sadece bir başlık. Ermeni sınırı, Kürdistan meselesi, Patrikhane meselesi, Dicle-Fırat, Türkiye'nin federatif yapısı. Biz Kıbrıs'ta bilmem yumuşak tek devlet diyoruz;

Türkiye'de aynı şeyi tartışıyorlar. Şu an Kıbrıs, Batı için bir ön laboratuardı; orada yerleştirdiler. Orada ilk örnek laboratuarda, küçük laboratuarda Türkiye modelini uyguladılar; ilk uygulamayı orada yaptılar, Annan planları vesaire... Şimdi getirdiler, Türkiye'nin genelinde yapıyorlar bunu.

Dolayısıyla sorunun temeli buradadır. KKTC'nin içindekiler değil, Türkiye'nin iç dengelerine, dengesizliklerine bakmamız gerekiyor. Bu da nedir? Batı taleplerine "evet" diyecek miyiz, demeyecek miyiz? Yani, Cumhuriyetin yıkılmasına ne oranda rıza göstereceğiz? Orada KKTC'nin yıkılması, burada Cumhuriyetin yıkılması, Lozan'ın yıkılması meselesidir. KKTC'nin yıkılmasıyla başlatılıp Lozan'ın yıkılmasına kadar yürütülen bir süreçle karşı karşıya bulunuyoruz. KKTC sadece küçük bir parça; genel, Kıbrıs ve Ortadoğu'nun içinde.

OTURUM BAŞKANI- Efendim, son üç konuşmacımız var. Hanımefendilerin önceliği var. Buyurun lütfen.

Doç. Dr. HÜNER TUNCER- Sayın Erol Manisalı Hocama bu soruyu yöneltmek istiyorum. Gerçi kendisi de biraz evvel o konuya değindi. Kıbrıs sorununa nasıl bir çözüm bulabiliriz? Bunu sormak istiyorum. Güç olgusunu kullanarak bir çözüm bulamayacağımıza göre, bir diplomasi yöntemiyle bu soruna çözüm bulmamız gerekiyor. Çok yanlış diplomasinin burada hiç uygun bir yöntem olacağı görüşünde değilim. Yani, Birleşmiş Milletlerin araya girmesiyle veya başka bir devletin arabuluculuk görevini üstlenmesiyle bu sorunun çözülebileceği kanısında kesinlikle değilim. Bunun yine ikili diplomasi yoluyla çözülmesi gerekiyor. Yani, Kıbrıslı Rumların ve Kıbrıslı Türklerin karşılıklı görüşmeler yoluyla bu soruna bir çözüm bulmaları gerekiyor. Ancak, bununla da çözüm bulunamıyor, çünkü iki tarafın birbirleriyle çok uzlaşmış istekleri ve talepleri var. Onun için, burada buna ikili diplomasi yoluyla da bir çözüm bulmanın çok zor olacağına göre, sizce Hocam, acaba hangi diplomasi yöntemini uygulayarak bu soruna en yakın zamanda bir çözüm bulabiliriz?

Prof. Dr. EROL MANİSALI- Efendim, sorun, bana göre diplomatik bir sorun, diplomasi sorunu değil, siyaset sorunudur. Sorunun temelinde de Türkiye'nin Batı ile ilişkilerini normalleştirme yatmaktadır.

Türkiye, Amerika ile ilişkilerini normalleştirmelidir, Avrupa Birliği ile ilişkilerini normalleştirmelidir. Bugün çok anormal tek yanlı bağlar içindeyiz. Gelen hükümetler de bağımlı hareket ettikleri için, onların, dışarıdakilerin istediği Kıbrıs modelini kendi halkını da kandırarak, 70 milyonu da kandırarak orada şu veya bu biçimde uyguluyor.

Sorunun temelinde, Türkiye'nin Batı ile Soğuk Savaş sonrası dengesiz yapılanmasının normalleştirilmesi, bunun da yolları bellidir. Dış siyasetimizde denge politikası olmadan bunu yapamazsınız. Bunu akli başında insanlar söylüyor. Yani, Batı ile normalleşme, Türkiye'nin bir anlamda Avrasya'ya açılmasıyla söz konusu olur. Ben orada yıllardır, son 20-25 yıl içinde "Yumurtaların yarısını Batı'dan alıp Avrasya sepetine koymak" şeklinde özetliyorum. Bu Kıbrıs'a da yansır, Kürdistan meselesine de yansır, İstanbul'a da yansır, hepsinde normalleşirsiniz. O zaman işler, Türkiye'nin milli çıkarları doğrultusunda daha iyi hareket edilecek hale gelir. Bunları yapamazsak, Türkiye Avrupa Birliği'ne bağlı olduğu sürece, Amerikan taleplerine açık olduğu sürece, ne Kıbrıs'ın kaybını engelleyebilir, ne Kürdistan'ın kuruluşunu engelleyebilir, ne İstanbul'un Vatikanlaşmasını engelleyebilir, hiçbirini engelleyemez.

Hayal kurmayalım, bu gerçeklerle yüzleşmemiz gerekiyor. Yoksa yavaş yavaş böyle altımızdaki zemin tamamen kayar, geriye dönüp biz de tarih kitaplarında bunları yazmaya başlarız.

OTURUM BAŞKANI- Buyurun lütfen.

NEJAT RESULOĞLU- Teşekkür ederim.

Gerek panelistleri, gerekse soru soran değerli insanları dinledikten sonra tüylerim diken diken oldu. Ben vatanımı, Anavatanı Mücahitliğimle aldım, yavru vatanı yine mücahitliğimle almıştım. Şimdi garantörlük hakkı da elinden gidiyorsa, evvela Yavruvatan gidecek, sonra da Anavatan parçalanacak. Gözümün bebeği Orduma da müsaade yoksa ben Mücahitliğime devam mı edeceğim? Başka yolu var mıdır? Sayın Manisalı'ya soruyorum. Teşekkür ederim.

Prof. Dr. EROL MANİSALI- Yani, size evet dersem, başım belaya girer.

NEJAT RESULOĞLU- Evvela benim başım belaya girsin. Ben yol arıyorum.

Prof. Dr. EROL MANİSALI- Size evet dersem, başım belaya girer. Birtakım gerçekleri ortaya koymaya çalıştık. Herkes bunların önemli bir kısmını zaten biliyor. Bunun çıkış yollarını aslında biz biliyoruz; toplumsal bütünleşme, sağduyu çerçevesinde.

NEJAT RESULOĞLU- Bu ümmetçi politikayla olmayacaksa, hangi politikayla olacak, onu öğrenmek istiyorum.

Prof. Dr. EROL MANİSALI- Şu var: Gerektiğinde toplumsal bütünleşme için Kurtuluş Savaşı'nda kullandığımız gibi her şeyi kullanacaksınız, yani "başka çareniz yok" inancını da emperyalizme karşı kullanabilirsiniz. İnancı dahi emperyalizme karşı, sömürgecilere karşı kullanabilirsiniz. Atatürk Kurtuluş Savaşı'nda bunu yapmadı mı? Dolayısıyla burada önemli olan, bu gerçeklerle önce yüzleşmemiz gerekiyor. Kendi kendimizi kandırmamız gerekiyor, teşhisi doğru yapmamız gerekiyor. Doktorlar teşhisi doğru yaparsa, Sayın Rektörüm bana hak verecektir, tedavisi de kendine göre kolay olur.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Efendim, buyurun, son söz sizin.

AHMET GÖKSAN (Kıbrıs Türk Kültür Derneği Genel Başkanı)- Efendim, özellikle Başkent Üniversitesi'ne ve konuşmacılara teşekkür etmek istiyorum. Çünkü bundan bir süre önce yine Avrupa Birliği ekseninde bir Kıbrıs konusunu burada konuşmuştuk.

Geldiğimiz noktada, son olarak Amerikan Başkanı geldi, gitti. Biz Kıbrıs Türk Kültür Derneği olarak Kıbrıs'a bir çözüm önerdik ve bu çözüm önerimizi kendilerine ilettik. Önerimiz şu: Şu anda Ada'da var olan her iki devletin de tanınması ve Türkiye'nin Ada üzerindeki garantisinin devamı, özet olarak istediğimiz bu. Ancak, burada Kıbrıs

Türklerini bekleyen bir tehlike var. O da Avrupa Birliği marifetiyle oluşturulan bir Mal Tazmin Komisyonu vardır. Bu Mal Tazmin Komisyonu, Kıbrıs'taki halk arasında da "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin tasfiyesini gündeme getirmek için oluşturulan bir komisyondur" diye bir söylem vardır. Sayın katılımcılar, sayın panelistler bu görüşe katılıyorlar mı, katılmıyorlar mı, bir bunu sormak istiyorum.

Bir de son dönemde dillendirilmeye başlanan Hatay modeli şu aşamada olanaklı mı, değil mi? Bunu sormak istiyorum.
Çok teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkür ederim.

Buyurun.

Prof. Dr. ŞÜKRÜ SİNA GÜREL- Evet, tasfiyeye katkıda bulunmak üzere oluşturulmuş bir kurum niteliğinde ve üstelik Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Anayasasına da aykırı bence, yani oluşturulması ve faaliyetleri aykırı. Ama kim akıl ettiyse, böyle bir şeyi akıl etmiş ve kabul ettirmiş Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne, son derece yanlış.

Yalnız, ondan önce başlayan bir büyük yanlışlık var: Annan Planı ile bu mülkiyet konusunda daha önce kabul edilmiş olan bütün ilkeler âdeta bir tarafa bırakılmıştır ve ilk defa Annan Planı ile birlikte "*mülkiyet baklarının yeniden tesisi*" kavramı Kıbrıs'ta bir çözümün temeline konulan bir dinamit olmuştur. Yani, iki bölge, bırakın iki devletliliği, aslında iki bölge bir çözümün temeline konulan bir dinamit olmuştur ve bu dinamitin fitili ateşlendikten sonra da, bunun sonuçları işte böyle tazmin komisyonları, kurulları filan gibi uygulamalarla artık devletin her bakımdan tasfiyesi sürecinin başlatılması anlamına gelmiştir.

Hatay formülüne ilişkin bir şey söylersem, Hocamın dediği gibi olur, yani olmaz mı?

AHMET ZEKİ BULUNÇ- Efendim, tespit doğrudur, ama Mal Mülk Tazmin Yasasıyla başlamış değildir. Esas başlangıç noktası, Titina Louizidou davasının kabul edilmesidir. Louizidou davasının kabul edilip tazminatın ödenmesiyle birlikte Türkiye hükümeti, bütün

tezlerinden vazgeçerek Rumların toprak haklarının olduğunu kabul etmiştir ve üstelik kullanamamasından dolayı ilgili Rum bayana 1.1 milyon Avro da tazminat ödemiştir ve bu süreç, hala daha kullanmadığı nedeniyle tazminat kapısı açık olarak devam etmektedir. Ondan sonraki süreç, Arestis davasının kabul edilmesidir. Ondan sonraki süreç, şimdi Orams davasının geldiği noktadır. Rumların izlendiği strateji, Türkleri Kıbrıs'ta topraksız bırakma stratejisidir. Bugünkü siyasi iktidarlar, Maraş bölgesinde olan ve Arestis'in haklarının verilmesi için yapılan davaya karşı çıkmadan, Osmanlı dönemindeki vakıflara ait olan, Abdullah Paşa Vakfına ait olan bir toprağın Rum kadınının toprağı olarak kabulüne bile zemin hazırlamıştır. Dolayısıyla toprakla ilgili konu, bir fiili sonuç yaratma konusudur ve benim şöyle bir değerlendirmem vardır: Gerçekte Rumlar, Kıbrıs'ta görüşmeler yoluyla bir uzlaşmaya, siyasi bir anlaşmaya varmak niyetinde değillerdir. Çünkü her halükârda mutlaka Türklere ufacak dahi olsa, yoruma açık haklar verebilecek noktada değildirlen. Oysa getirilen noktada fiili sonuçlarla netice almaya çalışıyorlar.

Bu bağlamda, o sözünü ettiğiniz Mal Mülk Tazmin ve İade Yasası, aslında sadece Kıbrıs'ta Türklerin topraksızlaştırılması değil, Türkiye'nin dibi görünmeyen bir karanlık kuyuya mali tazminatlar yoluyla da sokulması demektir. Çünkü bu yasayla bizim toplu takas ve tazminatlar yoluyla toprak, mülkiyet sorununu çözmeye tezimizden vazgeçilmiş oldu. Söz konusu yasal düzenleme ile tazminatları sadece mal mülk tazminatı olarak değil, manevi tazminatlara ve taşınmaz mallar tazminatlarına da teşmil edilmiştir. Yani, şu anda biz, Rumların sadece mal ve mülklerine karşılık bir tazminat değil, yıllardır o evlerini kullanamamalarından dolayı manevi olarak uğradıkları zararları da tazmin edebilecek bir tazminatı kabul ettik. Artı, taşınabilir mallara da tazminat ödenmesi kabul edildi. Böylesine içinden çıkılmaz bir sonuca gelinmiştir ve bu, Türkiye'ye ve bize bir baskı yöntemidir, topraksızlaştırma stratejisidir. Tehlikeler içinde belirtmem gereken en önemli tehlikelerden biri buydu, onu atladım. Sorunuza bu bakımdan da ayrıca teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. EROL MANİSALI- Burada bir-iki cümleyle bir açıklık getireceğim.

Belli bir sürece bağıyorlar, o süreç üzerinden sizin üzerinizde baskı yaratıp sürekli ödün vermenize yol açıyorlar. PKK'yı kurdurup üzerinize salıyorlar, size “Ya PKK terörü ya Kürdistan; ya siyasi olarak oturup onu tanıyacaksın veya terörle yüz yüzesin” diyorlar. Ermenistan; “Ya Ermenistan'ı adam edip toprak vereceksin, tazminat vereceksin veya devamlı üzerinde baskı yaratacağız” diyorlar, Avrupa Birliği, Amerika, Batı olarak. Burada da aynı şey söz konusu. Mahkemelerle sürekli, yani Ada'dan Türkler tamamen boşaldı, bitti, hepsi bitti, daha 50 sene tazminat ödetirler Türkiye'ye.

AHMET ZEKİ BULUNÇ- Savaş tazminatı ödeyecekler...

Prof. Dr. EROL MANİSALI- Ödetirler. Yani, olay genel bir süreçtir, hani “Bunu iki şirket oturdu, anlaşıyor, müzakere yapıyor, sonuç ne zaman?” falan şeklinde bir süreç değil bu. Sorun, Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği'nin Türkiye ve bölge üzerindeki talepleriyle yüzleşme sorunudur. Kıbrıs sadece bunun ufacık bir parçasıdır. Herkesin bunu bilmesi gerekiyor, arkadaki Mücahit dostum da dâhil olmak üzere, yani bunu şey yapmamız gerekiyor. Bununla yüzleşmeden, sorun diplomatik falan değil, tamamen siyasi bir sorundur, herkesin, bütün kurumlarımızın bununla yüzleşmesi gerekiyor.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Ben teşekkür ederim.

Sayın Rektörüm, size de atıflarda bulunduk. Acaba bir kapanış konuşması lütfedir misiniz?

Prof. Dr. MEHMET HABERAL- Efendim, çok değerli panelistlere çok teşekkür ediyorum, sizlere de çok teşekkür ediyorum.

Benim genelde ülkemizle ilgili gördüğüm manzara şu, bugün burada sizin de aşağı yukarı konuşmalarınızdan aldığım mesaj da budur: Biz ne yapıyoruz? Birileri getiriyor, ortaya bir şey atıyor, biz hep onun peşinden gidiyoruz, onu takip ediyoruz ve bizi çok rahat bir şekilde meşgul ediyorlar, bizi çok rahat bir şekilde âdeta -tabirimi mazur görün, ama- manipüle ediyorlar. Sizler de aynı şeyi söylüyorsunuz. İşte “Amerika öyle diyor; Amerika böyle dedi, Amerika ne diyor, hadi

bakalım, onu çözelim. Avrupa ne diyor, hadi Avrupa onları istiyor, onları halledelim.”

Bunu daha önce de anlattım; Amerikalı çok yakın bir arkadaşım, bir kongreye gitmişim, bana bir soru sordu. Dedi ki, “Mehmet Bey, bu sizin Güneydoğuda ne oluyor Allah aşkına?” Ben de dedim ki, “Hayrola, Güneydoğuda ne oluyor, bir şey mi oluyor?” “İşte orada birtakım olaylar falan...” Dedim ki, “Amerika, sizin devletiniz, hudutları var, değil mi?” “Var” dedi. “Yasaları var?” “Evet, var” dedi. “Peki, o hudutlar içerisinde kimin yasaları geçerli oluyor? Kimin gerçekleri, hangi ideal peşinde koşuyorsunuz?” Dedi ki, “Amerika’nın yasaları geçerlidir ve biz Amerika için çalışırız.” “Ya, öyle mi?” dedim. “Evet.” “Peki, bir Türkiye Cumhuriyeti Devleti var mıdır?” “Evet, var.” “Peki, hudutları var mı?” “Var.” “Peki, yasaları var mı?” “Evet, var” dedi. “Peki, Türkiye Cumhuriyeti hudutları içerisinde, Türkiye Cumhuriyeti’nin yasaları uygulanıyorsa, buradaki anormallik nerede?” dedim. Oturdu, “Çok haklısınız. Biz çifte standart uyguluyoruz” dedi. Bunu daha önce de anlatmışım belki de. “Nasıl?” dedim. Dedi ki, “Gayet basit. Singapur’da bir Amerikalı çocuk, bir araba hırsızlığı yaptı. Singapur polisi aldı, bu çocuğu hemen mahpusa attı. O zaman Amerikan Cumhurbaşkanı Clinton, o bile ayağa kalktı, ‘Vay, siz bir Amerikalı çocuğu nasıl mahpusa atarsınız?’ diye. Fakat ne tesadüftür ki, aynı olay Nort Carolina’da cereyan etti. Amerikan polisi bir çocuğu aldı, derhal mahpusa attı. Dolayısıyla biz çifte standart uyguluyoruz. Çok haklısın” dedi. Şimdi ben o çifte standartları bile arar oldum, standartlar o kadar çok değişti ki...

Baştaki konuşmamda ne dedim; maalesef bizim ülkemizde olduğu gibi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin insanları, yani orada yaşayan soydaşlarımız da tarihlerini okumamışlar, tarihlerini bilmiyorlar. Orası nasıl kuruldu ve o devlet oraya nasıl geldi? Bir şeyi ilave ettim, ne dedim; dün “Ya Taksim ya ölüm” diye bağıryorduk. Bugün devlet oldunuz, bu devletin nimetlerini çok iyi bilmek durumundasınız. Bugün eğer Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde birtakım insanlar meydanlara çıkıp o Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’ne ihanet edecek derecede faaliyet gösterebiliyorlarsa, o devlet olduğu için gösterebiliyorlar. Aksi halde, biraz önce yine söyledim, hemen birisi “Al, sen buraya gel” denilir. Bugün benim ülkemde, yani Türkiye Cumhuriyeti-

ti'nde de aynı olaylar olmuyor mu? Bugün eğer bu ülkeye ihanete varacak derecede beyanlarda bulunabiliyor ise ve ne diyorum; camilerde beş vakit ezan sesi okunup herkes istediği gibi ibadetini yapabiliyor ise, bu devlet olduğu için, yani Atatürk, arkadaşları ve aziz şehitlerimizin hayatı pahasına bu devleti kurdukları için bütün bunları yapabiliyoruz. Biz bugün burada isek, onu da bunlara borçluyuz.

Tabii biz, ulusal olduğu gibi, uluslararası düzeyde de maalesef bu devlet olmanın nimetini yeteri kadar kullanamıyoruz. Ne istediğimizi, kusura bakmayın, bilmiyoruz. Başkaları ne istiyorsa, biz onların istekleri doğrultusunda hareket ediyoruz. Tabii Yunus Emre ne demiş; “İlim ilim bilmektir / İlim kendin bilmektir.” Mevlana ne demiş; “Ya olduğun gibi görün ya görüldüğün gibi ol.” Eğer biz, bunlara riayet etmezsek, tabii her ülkede hükümetler oluyor, hükümetler kuruluyor; yalnız, biz ne yapıyoruz; devletle hükümetleri birbirine karıştırıyoruz. Çok şükür Türkiye Cumhuriyeti öyle bir sağlam temellerde kurulmuş ki, bu temelleri sarsmak öyle kolay olmaz.

Olaylar, bir sürü olay oluyor, ama bütün bunlara rağmen yokluklardan buraya geldik. Elektrik bir hayaldi; burada önde oturan çok değerli bakanlarımız, paşalarımız, benim gibi herhalde elektriği arar dönemlerden geçtiler. Ama bugün ülkemiz bu noktada; asrın medeniyet düzeyi bu işte, asrın medeniyet düzeyi; ben şu tabloyla, ülkemle gurur duyuyorum. Karadeniz'in o dalgalarını çok iyi hatırlarız, o tarihi vapura vurduğu zaman oradan oraya, oradan oraya vapuru sallıyordu, ama sonunda bakın, bugün Karadeniz, o sahil yolları, şimdi Türkiye Cumhuriyeti, zaman zaman bu tip şeyler de olabilir, ama olaylar karşısında, nedir o, ayeti kerime ne diyor; “Üzülmeyin, gevşemeyin. Eğer inanıyorsanız, sonunda üstün gelecek siz olacaksınız.”

Dolayısıyla Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, ben yine bir cerrah hekim olarak söylüyorum, devlet kurulmuştur. Hâlâ birtakım kişilerin devlet kurma çözümünü aramalarının neden ihtiyaç hale geldiğini ben anlamakta zorluk çekiyorum. Tabii burada elbet ki şu gerçeği her zaman söylüyorum: Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde yaşayan soydaşlarımızın çok önemli katkısı vardır. Bizim, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin ve bizlerin de çok önemli katkısı olabilir, çünkü yaşadığımız olaylar var. Kıbrıs'a gidiyorsunuz, işte havaalanına gidiyorsunuz, devlet orası, öyle

değil mi? Oradaki kişi, pasaportunuzu istemek zorunda, öyle değil mi? Hayır, öyle olmuyor. Sizin elinize bir kâğıt parçası veriliyor. Ben de diyorum ki, “Hayır, sen o kâğıt parçasını buraya koy, şu benim pasaportuma şu Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin damgasını vurur musun? Ben bunu onurla taşıyacağım” ve bugün o damgayı ben onurla taşıyorum. Dolayısıyla orada yaşayan soydaşlarımız, eğer kendi devletine bu şekilde bakarsa Sayın Manisalı, siz o devleti gerçekten bugün olduğu gibi çok zorlukla başkalarına kabul ettirebilirsiniz.

Ancak, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, sadece orada yaşayanların vatanı değil, bizim yavru vatanımız. Biz oraya sahip çıkmak zorundayız, bugün olduğu gibi, bugüne kadar nasıl sahip çıktıysak, bundan sonra da ona daha güçlü bir şekilde sahip çıkmak zorundayız. Her ülkede olduğu gibi, bizim ülkemizde de hükümetler geliyor, hükümetler gidiyor. Çok değerli bakanlarım, işte bu konuda bir yerde karar merciinde oturmuş çok değerli bakanlarımız, inşallah yarınlarda tekrar aynı makamlarda oturacaklar ve yine o değerli kararların altına imza koyacaklar. Ama esas olan bana göre, önce kendimize, yani Türkiye Cumhuriyeti’nin vatandaşları, önce kendi kültürümüze, kendi ülkemize, kendi dilimize sahip çıkmalıyız. Biz ne diyoruz? Türkçe dil bayrağımızdır, ama lisan barajdır. Eğer lisan öğrenmezseniz, uluslararası düzeyde bir şey yapamazsınız, ama önce kendi diliniz, Türkçe dil bayrağımızdır. Milli kültürümüz bizim için çok önemli. Bunları söylemek de değil, iliklerimize kadar bu ülkeyi hissetmezsek, yani o milli kültürümüzü, bu ülkenin tarihini, hani ben bütün konuşmalarımda artık söyler oldum, o Atatürk’ün gençliğe hitabesini, o İstiklal Marşımızı, sadece ilk iki dördlüğünü değil, yine burada tekrarlıyorum. Ne diyor Mehmet Akif bir dördlüğünde;

“Bastığın yerleri ‘toprak’ diyerek geçme, tanı!
Düşün altında binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır atanı;
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.”

Bu, cennet vatanımız için gerekli olduğu gibi, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nin çizilmiş hudutları içerisinde kalan topraklar da bu anlamda bizim için çok önemlidir. Dolayısıyla bunlara sahip çıkmak da hepimizin vatandaşlık görevidir, biz de bunu yapmak zorundayız.

Hatalar, siyasi olarak Őu yapılıyor, bu yapıyor, bunların hepsi olabilir, oluyor da, maalesef oldu da, birçok fırsatları kaçırdık da. Sayın Bakanım, Şimdi o garantör devlet gücümüzü neden kullanmadık, o dönemdeki hükümetler, Şimdi o garantörlük anlaşmaları orada duruyor. Güney Kıbrıs'taki Rum devleti Avrupa Birliği'ne müracaat ediyor. Avrupa Birliği'nin kaç yüzlü olduğunu biz görüyoruz, yaşıyoruz da. Ama, onlar onu yapıyor da peki biz ne yapıyoruz? Ben hep bunu sorarım. Hep "Başkalari Şunu yapıyor", biz onları tartışıyoruz. Peki, biz ne yapıyoruz? Ben bu soruyu kendime sorarım, birini tenkit etmeden önce ben kendime sorarım. Ben ne yapıyorum peki, başkalari bu işi yapıyor da, yani biz ne yapıyoruz? Onlar bunu yapıyor, Amerika bunu yapıyor, Avrupa bunu yapıyor, o yapıyor, bu yapıyor. Peki, biz ne yapıyoruz? Önce bu sorunun cevabını vermek zorundayız. Gerçekten ben hep böyle kendime sorarım. Bütün bu işler oldu da, bu şartlarda bu ülkedeki yöneticiler neler yaptı?

Sene 1973, Amerika'ya gittim, Houston Havaalanına indim, sabahın saat 04.00'ü. Şöyle bir kaldırdım kafamı, bütün binalar göğe vurmuş. Elimi şakağıma koydum, dedim ki, "Acaba benim ülkemden hiçbir üst düzey yöneticisi bu ülkeye gelip de buralari görmedi mi?" Onun için, ben Şunu söylüyorum: Bir masanın etrafında oturduğunuz zaman, en az o masanın etrafında oturanlar kadar güçlü olmadığınız sürece, o masadan galip kalkamazsınız. Onun için, size çok teşekkür ediyorum. Bugüne kadar Őu hatalari yaptık, bu hatalari yaptık, doğru da, bundan sonra hiç olmazsa daha güçlü bir şekilde hem ülkemiz Türkiye'ye, hem Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'ne, bu ülkeleri kuranlara vefa borcunu ödeyerek, onlara sahip çıkarak yolumuza devam etmek zorundayız.

Hem siz panalistlere teşekkür ediyorum, hem de siz konuklarımıza teşekkür ediyorum.

---&---